

Чырвоная Беларусь

Сьнежань

№ 24

1540
Б
ЧІЖАГАРОДЗКІ АЎТАЗАВОД УСТУПІУ СТРОЙ
МЕХАНАЗБОРАЧНЫ ЦЭХ АЎТАЗАВОДА

ЗЬМЕСТ: І-я сесія ЦВК БССР 10-га склікання—Р. Кутылоўскі. Творчы шлях: А. Александровіч. — Мік. Аляхновіч. Таварыскі—Мікола Хведаровіч. Пыл над балотамі.—Я. Ліманаўскі. ФільмабЗаходняй Беларусі—Шчасьце.—Н. А.к. Праз нетры перашкод.—Ул. Мянэвіч. Мільярд на ўзброеныне, ні цэнта бес-працоўным.—Шахматы.

АДДЗЕЛ ПАДПІСНЫХ І ПЭРЫОДЫЧНЫХ ВЫДАННЯЎ

ПАДПІШЫСЯ НА

1932

на адзіны ў БССР Ілюстраваны двухтыднёвы часопіс тыпу лепшых Ілюстраваных часопісаў СССР

Чырвоная Беларусь

ПАД РЕДАКЦЫЯЙ МІХАСЯ ЧАРОТА

У „Чырвонай Беларусі“ на працягу 1932 г. будуць зьмешчаны:

Апавяданьні:

С. Баранавых, Ул. Барашкі, З. Бядулі, А. Вольнага, Т. Гушчы, Ц. Гартнага, П. Галавача, Даўгапольскага, М. Зарэчнага, В. Каваля, Э. Кагана, Р. Кальтофэн, М. Кальтофэн, М. Лынькова, Я. Ліманаўскага, Р. Мурашкі, Маўра, М. Нікановіча, Нёманскага, М. Чарота, К. Чорнага, Швэйдэля і інш.

Позмы і вершы:

А. Александровіч, З. Астапенкі, С. Астрэйкі, М. Багуна, Бацюшкава, Я. Бобрыка, П. Броўкі, А. Звона, Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы, С. Ліхадзіўскага, М. Лужаніна, Юр. Лявоніага, В. Маракова, С. Нортмана, Ю. Таўбіна, І. Харыка, Ул. Хадыкі, М. Хведаровіча, М. Чарота, С. Шушкевіча і інш.

Нарысы і фэльетоны:

М. Аляхновіч, Бэндэ, С. Бэрнара, С. Гюгера, А. Вольнага, В. Вольскага, Ф. Выхадцава, Ц. Зарэчнага, Б. Мікуліча, Мянэвіча, Ал. Некрашэвіча, М. Пасьлядовіча, Я. Скрыгана, В. Сташэўскага, Шкадарэвіча, Хв. Шынкера, Ус. Шыдлоўскага і інш.

Малюнкі і фото:

Ахрэмчыка, Азгура, Бразэра, Волкава, Гаўрыленкі, Заборава, Давідовіча, Кіпніса, Мазэлева, Малкіна, Пашкевіча, Семянкі, Салавейчыка, А. Тычыны, М. Філіповіча і цэлага шэрагу раённых карэспандэнтаў.

„ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“ ДАЕ Ў ГОД:

звыш 1000 фотаздымкаў, якія ілюструюць соцыялістычнае будаўніцтва СССР і БССР, а таксама замежнае жыццё, звыш 300 малюнкаў лепшых мастакоў, звыш 200 апавяданьняў, вершаў і нарысаў.

„ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“

на сваіх старонках адлюстроўвае соцыялістычнае будаўніцтва БССР і СССР, практыку герояў пяцігодкі, аддае вялікую ўвагу соцыялістычнаму слаборніцтву і ўдарніцтву, соцыялістычнай перабудове вёскі, шырока асьвятляе разгортваньне культурнай рэвалюцыі, жыццё мастацтва, тэатру, кіно і інш.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 год		На 6 мес.		На 3 мес.	
р.	к.	р.	к.	р.	к.
3	60	1	80	—	90

Асобны нумар каштуе

15 к.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦА:

усімі агэнцтвамі сувязі і лістаносцамі, кнігарнямі ДВБ, аддэламі падпіскі кнігацэнтру ОГІЗу РСФСР, усімі яго філіяламі і ўпаўнаважанымі.

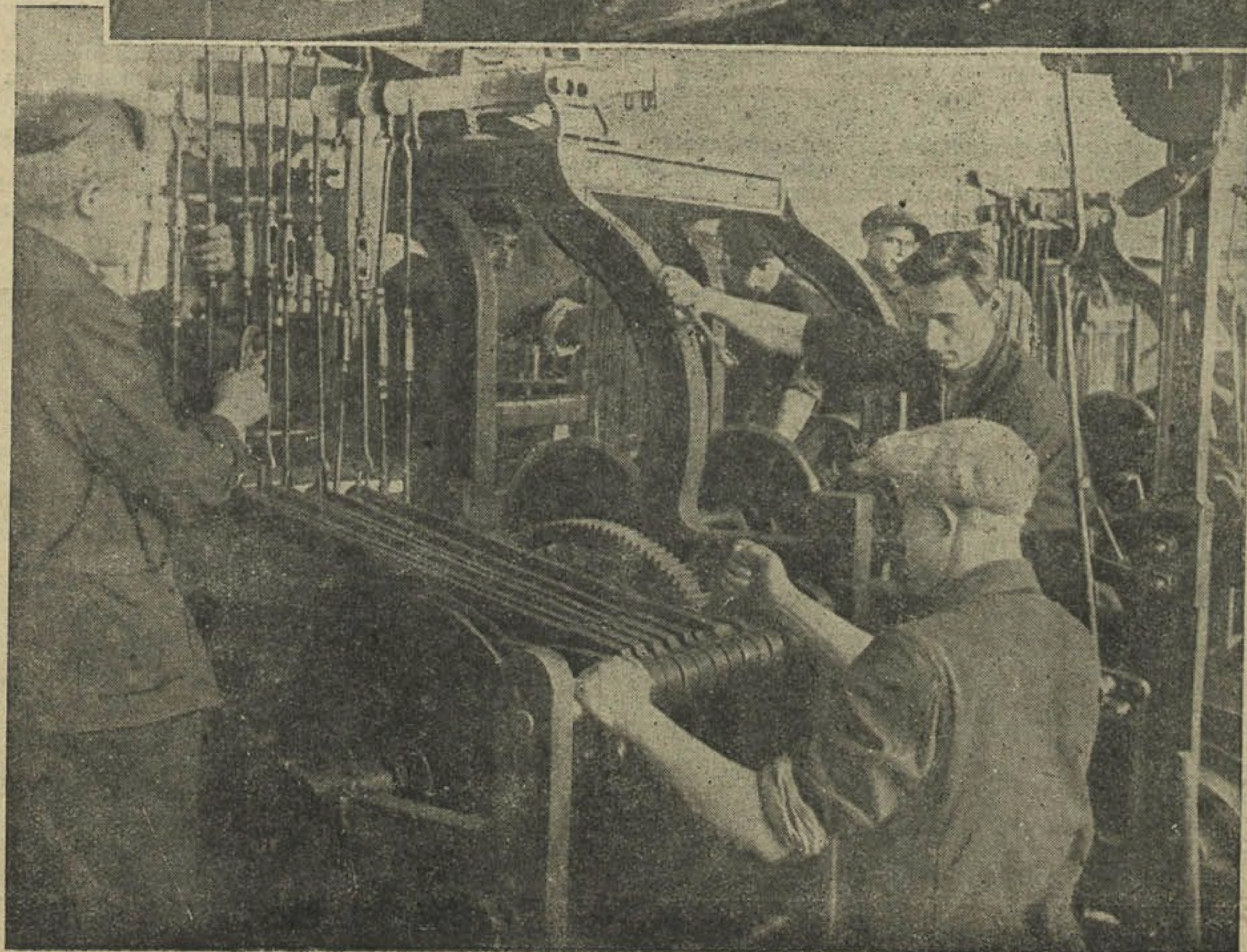
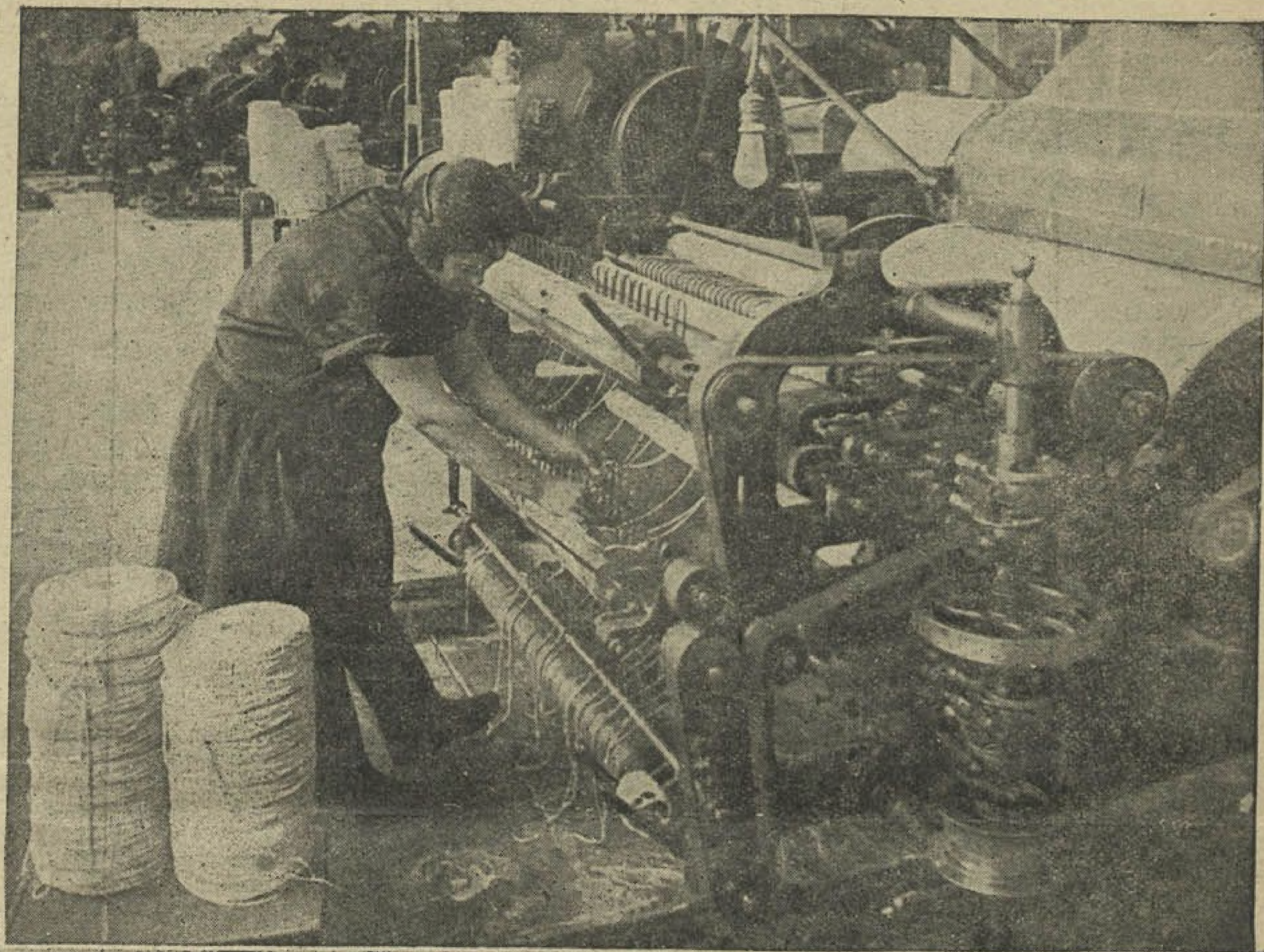
Тэлефон рэдакцыі 17-09

АСВ ОЙ ВАЕМ Н О В У Ю В Ы Т В О Р Ч А С Ь Ц Ь

300-1
242

А С В О Й В А Е М Н О В У Ю В Ы Т В О Р Ч А С Ь Ц Ь

Ягор'еўская ф-ка наладзіла вытворчасць аўта-тармазной ленты „Фэрадо“.

якая да гэтага часу увозілася з-за мяжы

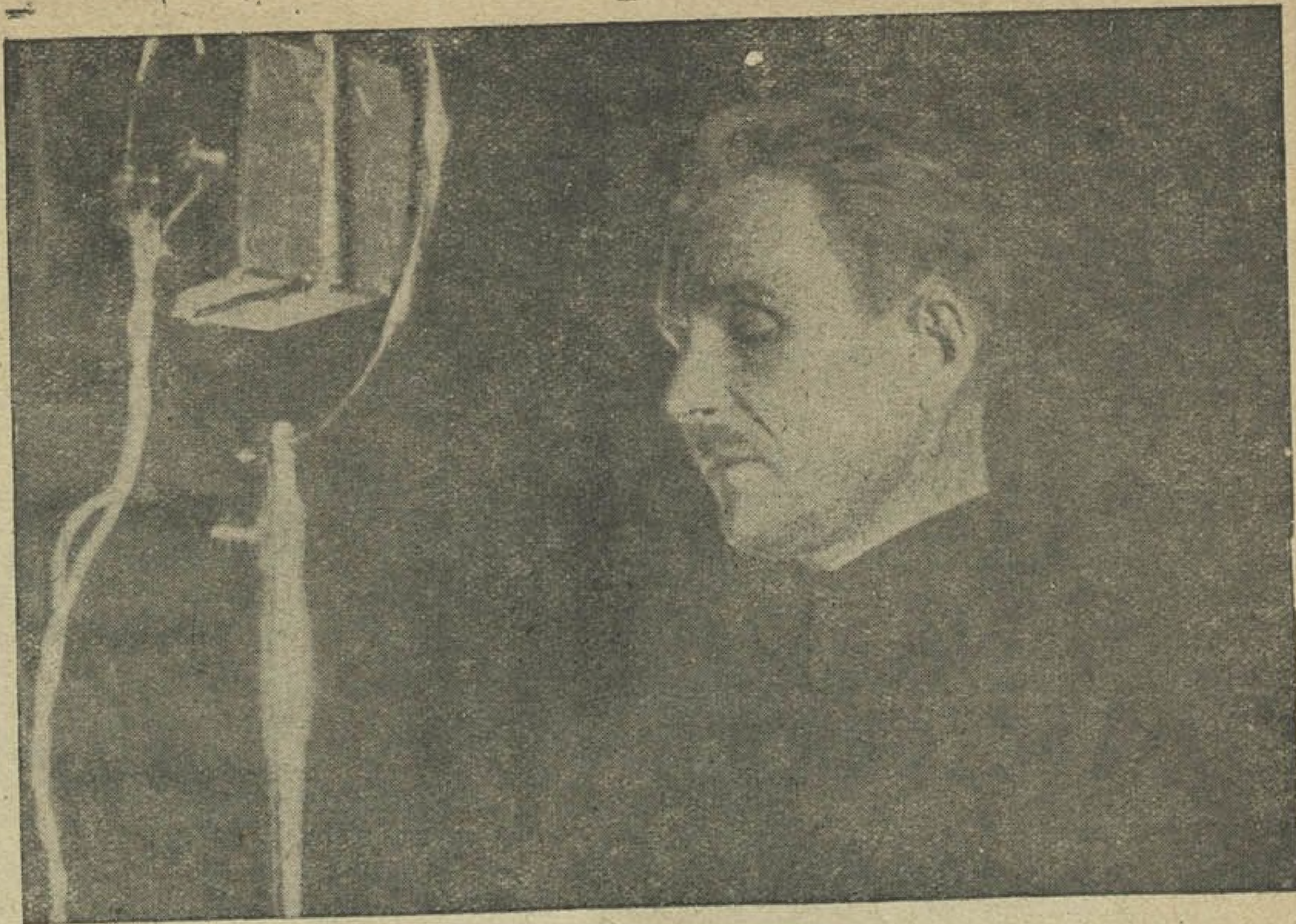
II СЭСІЯ

ЦВК

БССР

10^{ГА}

СКЛІКАНЬНЯ

Калідор клібу харчавікоў, па Камсамольскай вул., увешан лезунгамі, плякатамі, дыяграмамі, якія моваю лічбаў гавораць аб нашым росьце, аб вялікім размаху соцыялістычнага будаўніцтва. Далей па калідору расстаўлены макеты, засьняты асобныя моманты апрацоўкі матэрыялаў, разьвешаны фото ўдарнікаў 3-га году пяцігодкі. Каля таго ці іншага макету дэлегаты сэсіі заводзяць гарачыя спрэчкі.

Але зьвініць званок і пачынаецца сур'ёзная дзелавая работа.

Сэсію адчыняе старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР тав. Чарвякоў.

— Таварышы, II Сэсія ЦВК БССР пачынае сваю работу ў апошнія дні 3-га рашаючага году пяцігодкі, калі рабочая кляса, колгаснікі, усе працоўныя Савецкай Беларусі разам з працоўнымі Савецкага Саюзу пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і яе Ленінскага ЦК вядуць барацьбу за пасьпяховае сканчэньне плянаў 3-га рашаючага году пяцігодкі, за завяршэньне пабудовы фундаманту соцыялістычнае эканомікі. Ленінскае пытаньне „хто каго“ вырашана на карысьць соцыялізму.

Тав. Чарвякоў звярочвае ўвагу дэлегатаў на неабходнасьць арганізацыйна-гаспадарчага замацаваньня колгасаў, як цэнтральнай задачы і падставы далейшага разгортваньня колгаснага руху і ліквідацыі кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі.

— Усе гэтыя посьпехі краіна саветаў мае дзякуючы пасьпяховаму ажыньцяўленьню 6-ці ўвазаньняў тав. Сталіна, — працягвае Чарвякоў.

— I гэтыя посьпехі трэба замацаваць як найхутчэй, — пачуўся голас з залі.

— I з гэтай задачай справімся з гонарам, — адказвае дакладчык.

— У той час, калі Савецкая Беларусь разам і пры дапамозе Савецкага Саюзу вядзе пераможную барацьбу за соцыялізм, у гэты самы час капіталістычны сьвет знаходзіцца ў паласе надзвычайна глыбокага эканамічнага і політычнага крызісу.

Вядучы мірную работу і мірнае будаўніцтва і ня спыняючы барацьбы за захаваньне міру, мы павінны не забываць ні на хвіліну аб неабходнасьці павялічэньня абароназдольнасьці нашай краіны, аб узмацненьні бояздольнасьці нашай Чырвонай арміі.

— Паставіўшы перад сабой гэтыя вялізарныя задачы, дазвольце абвясціць II сэсію Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР адкрытай.

Зал напаўняецца бурнымі воплескамі і сьпевам Інтэрнацыяналу.

Дакладчыкі па парадку, згодна абвесткі дню, выказвалі свае меркаваньні, указвалі на вялікія творчыя здольнасьці працоўных мас.

У перапынку плённай працы сёсія выслухоўвала рапарты, тэлеграмы з фронту будаўніцтва сацыялізму.

Тав. Галадзед даводзіць дэлегатам аб кантрольных лічбах народнай гаспадаркі БССР на 4-ы заключны год пяцігодкі.

Кожнага паасобку дэлегата непакоіць яго галіна вытворчасці, у якой ён працуе, за якія якасныя і колькасныя паказчыкі мы павінны будзем змагацца, каб ажыццявіць лёзунг партыі „дагнаць і перагнаць перадавыя капіталістычныя краіны“ і пабудаваць сацыялізм.

Каб ажыццявіць гэту першачарговую задачу,—гаворыць т. Галадзед,—нам неабходна ўзняць на яшчэ вышэйшую ступень актыўнасць працоўных мас краіны на выкананне пляну па прамысловасці, які вызначан з прыростам валавой прадукцыі на 68,6 проц. і павінны выпрацаваць прадукцыі на 1.422.500 тыс. рублёў.

Па кожнай галіне прамысловасці нам трэба змагацца за ажыццяўленне пляну: па лініі ВСНГ БССР за прырост прадукцыі на 59,8 проц. з выпрацоўкай на 634.636 тыс. руб., па НКСнабу прырост на 64,6 проц. з выпрацоўкай на 295.500 тыс. р., па мясцовай прамысловасці—71.650 тыс. руб., самагужай—244,4 млн. руб.

— Вось гэта сапраўды разгорнутая большавіцкая праграма,— пачуўся голас з залі.

— Так, гэта правільна,—пацвярджае тав. Галадзед.— Але каб выканаць гэтыя колькасныя паказчыкі, трэба дадаць яшчэ працоўную сілу, якасць і ўкласці капітал, уменне з яшчэ большай напружанасцю арганізаваць працу па сацыялістычным шляху. Таму павялічэнне рабочых мы праектуем на 68 тыс. чалавек, знізіць сабекошт па прамысловасці ВСНГ на 8,1 проц. з павышэннем прадукцыйнасці працы на 26,9 проц. і па НКСнабу—на 7 проц. і 26 проц. з капіталаўкладаннем у 524,4 млн. руб.

— Пры ажыццяўленні запраектаваных кантрольных лічбаў па прамысловасці на 1932 год мы зможам да канца году перавыканаць увесь аб'ём пяцігодкі па прамысловасці ВСНГ—на 12,2 проц.

— Паспяховае правядзенне намечаных плянаў кантрольных лічбаў павінна ісці поруч з пашырэннем сеткі транспарту, апалу і кіруючага складу ўсім галінамі вытворчасці—гэта цэнтральнае вырашэнне праблемы кадраў, якія плянам прадугледжаны ў вялікім размаху з павялічэннем амаль у 2 разы.

Пачаліся спрэчкі, абгаварэнне кантрольных лічбаў, і кожны з выступаючых уносіў усё новыя і новыя дадаткі, якія пастановай сесіі прыняты да папраўкі ў канчатковым зацверджанні народна-гаспадарчага пляну.

Ня менш цікавіў дэлегатаў плян развіцця сельскай гаспадаркі і з нецярплівасцю чакалі дакладу старшыні Калгасцэнтру тав. Міцькова.

— У сельскую гаспадарку БССР укладанні вырасьлі на 59,3 проц., а ў абсалютнай лічбе ў 1931 годзе на 151 млн. рублёў супроць 90 млн. рублёў, якія былі затрачаны ў 1930 годзе,—гаворыць тав. Міцькоў.

— Таму мы павінны змагацца за лічбы, вызначаныя плянам, якія накіроўваюць нашу думку на даядзеньне агульнага размеру ўсёй пасеўнай плошчы да 4.150 тыс. га, што дасць прырост у параўнанні з 1931 годам на 16,5 проц., у тым ліку па саўгасах прырост вызначаецца на 129,3 проц. Запраэктавана даясць колькасць трактарных станцый па БССР да 97 з гым, каб трактарны парк павялічыць да канца 1932 г. да 107 тыс. конскіх сіл.

Поруч з павышэннем пасеўнай плошчы патрэбна дабіцца арганізацыйна-гаспадарчага замацавання калгасаў, ліквідаваць ураўнілаўку і абязлічку ў працы калгасаў.

Разам з гэтымі канкрэтнымі мерапрыемствамі неабходна паставіць сабе задачу вырашэння мяснотнай праблемы ў 1932 г. Стада сьвіней мы павінны даясць да 3.800 тыс. штук, а буйнай рагатай жывёлы да 2.208 тыс. штук.

Выходзячы з канкрэтных задач па ажыццяўленні пяцігодкі ў чатыры гады неабходна павышаць культурна-палітычны ўзровень працоўных мас, бо „ў краіне няпісьменных сацыялізму не пабудуеш“, таму нашым плянам прадугледжана закончыць ліквідацыю няпісьменнасці да канца 1932 году.

— Галоўную задачу—увадзеньне ўсеагульнага абавязковага навучання на базе 4-годкі—мы ў асноўным вырашылі ў 1931 годзе. У 1932 годзе мы павінны дабіцца далейшага паглыбленага вырашэння гэтай задачы і напэўна павінны ўжо будзем паставіць задачу правядзення ўсеагульнага абавязковага навучання на базе 7-мігодкі.

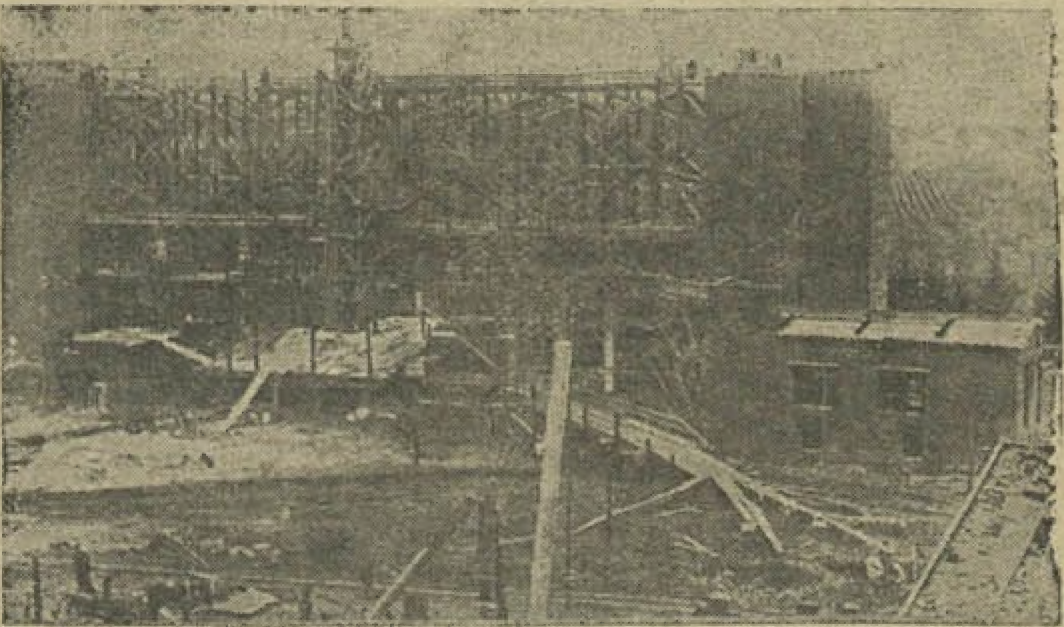
На ажыццяўленне пастаўленых задач намі складзен фінансавы плян народнай гаспадаркі і культуры на 1932 год у размеры 788,1 млн. руб.; па дзяржбюджэту—у 300 млн. руб., а мясцовы—ў 204 млн. руб.

З гэтых фактаў і лічбаў яскрава відаць, што на аснове гіганцкіх поспехаў, дасягнутых у трэцім рашаючым годзе пяцігодкі, мы маем поўную магчымасць ажыццявіць на справе галоўны лёзунг партыі—выкананне пяцігодкі ў чатыры гады.

Яго выкананне магчыма толькі пры адной умове,—калі ўсе гаспадарчыя, партыйныя і савецкія работнікі па-сапраўднаму ўсвядомяць сутнасць і на справе ажыццявіць шэсць умоў тав. Сталіна.

Далейшая рашучая барацьба за марксыска-ленінскую тэорыю, за генэральную лінію партыі, барацьба на два флянты—супроць правых і „левых“ апартуністаў і прымірэнцаў да іх—забяспечыць паспяховае ажыццяўленне народна-гаспадарчага пляну чацвёртага, заключнага году пяцігодкі.

Р. Кутылоўскі.

РАСЬЦЕ ІНДУСТРЫЯ БССР

Пабудова газагенэратарнага корпуса шклозаводу ў Касьцюкоўцы (Гомельшчына).

Унізу. Рабочы пасёлак пры шклозаводзе.

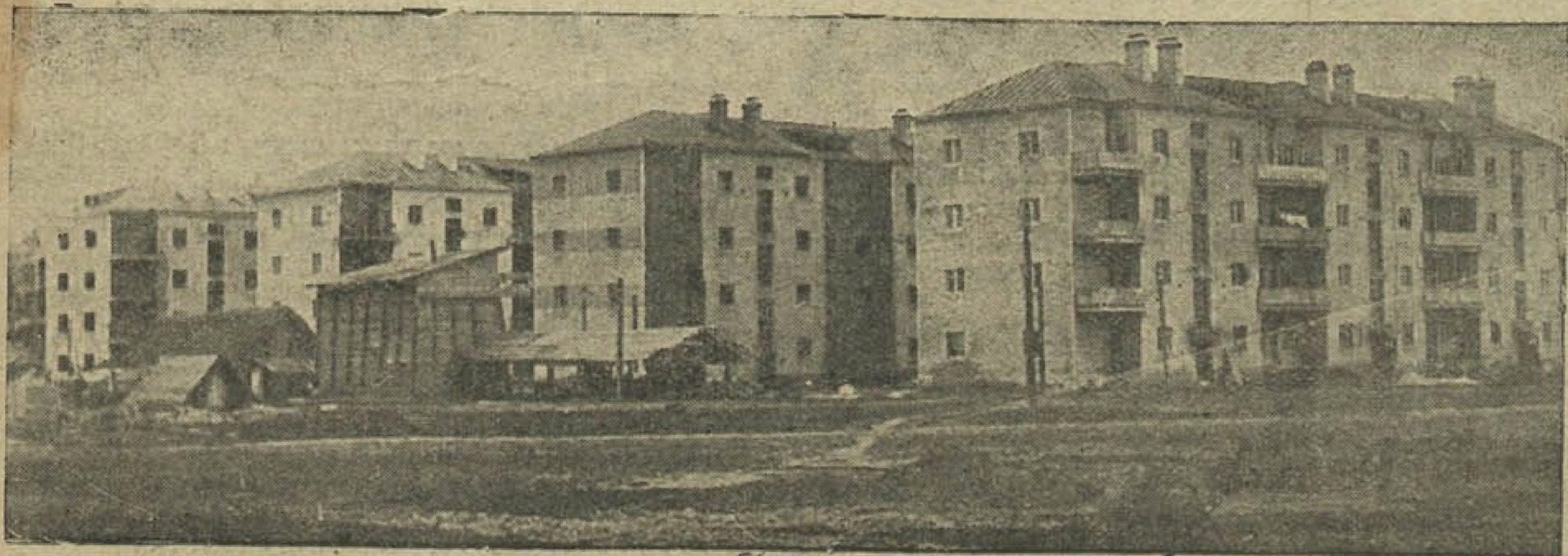

Фото Мазалева

ТВОРЧЫ ШЛЯХ

А. АЛЕКСАНДРОВІЧА

Пролетарская грамадзкая, Беларуская Асоцыяцыя пролетарскіх пісьменьнікаў у сьнежні сьвяткавалі 10-гадовы юбілей творчай работы аднаго з буйнейшых пролетарскіх поэтаў БССР—Андрэя *Александровіча*. 10 год прайшло з таго часу, калі на старонках газ. „Савецкая Беларусь“ зьявіўся першы твор поэты, верш „Да моладзі“.

Поэта выдаў ужо звыш 10 зборнікаў сваіх твораў (шмат якія з іх выйшлі II выданьнем), яго творы, перакладзены на цэлы рад іншых моў.

Новая кніжка поэты „Вершы і поэмы“, якая выйшла ня так даўно, падагульвае пройдзены ім шлях. Лепшыя творы, якія напісаў ён за час сваёй творчай дзейнасьці, сабраны тут. Перагортваючы старонкі гэтай кніжкі, адразу кідаецца ў вочы політычная накіраванасьць, ваяўнічасць, баявы характар асноўнай масы твораў. Шырачэзнае кола тэм мы маем у поэты жыцьцё рабочых да рэвалюцыі, Кастрычнік, барацьба за яго, пакуты Заходняй Беларусі, змаганьне са шкоднікамі і нацдэмамі, культурнае будаўніцтва, новы быт. Чырвоная армія, камсамол, соцыялістычнае будаўніцтва, малюнкi заводзкай працы і інш., і на фоне гэтых тэм асноўнае і галоўнае—рост і станаўленьне новага чалавека.

Значнае месца ў творчасьці Александровіча займаюць мотывы Заходняй Беларусі. Поэта ўпэўнены ў канчатковай перамозе працоўных Заходняй Беларусі, ён верыць, што хопіць загіне адданых таварышоў, але ўсё-ж такі перамога будзе на баку працоўных.

Польшча сёньня, як царская Расія,
Краіна сьмерці... Краіна цёмных крат!

голасна кажа poeta. Але ў яго ня толькі сум, ня толькі боль за пакуты братоў. Глыбокім гневам і абурэньнем гучаць гэтыя вершы. Яны арганізуюць да барацьбы, да змаганьня, да дапамогі нашым братом.

Буйным творам, у якім Андрэй Александровіч дае разгорнуты малюнак ворагаў дзейнасьці нацыянал-дэмакратаў, пуката паказвае клясавых ворагаў, зьяўляецца поэма „Цені на сонцы“. Тут ён паказвае цёмныя цені на сьветлым сонцы нашага соцыялістычнага будаўніцтва. Перад чытачом праходзіць цэлая галерэя тыпаў, узятых з нядаўняй рэчаіснасьці. Для аўтара героі яго поемы ня проста паасобныя пэрсанажы, паасобныя клясавыя ворагі—наадварот, аўтар паказвае іх адзіны фронт у змаганьні з дыктатурай пралетарыяту. Ён паказвае, як для іх у гэтай барацьбе усе сродкі аказваюцца прымянімымі.

Для нас важна політычная актуальнасьць гэтай паэмы, насычанасьць яе пачуцьцём клясавай ненавісьці да тых, хто перашкаджае нам будаваць новы сацыялістычны лад. Александровіч тут выступае як барацьбіт, як змагар з канкрэтнымі носьбітамі зла. Ён ускрывае іх клясавую сутнасьць.

Гэта поэма зьяўляецца ня толькі мастацкі ўпэўніваючым паказам шкоднікаў. Яна адначасна зьяўляецца сыгналам пра небясьпеку. Гэтай поэмай Александровіч завастрае пільнасьць рабочай клясы, яе авангарду камуністычнай партыі на неабходнасьць барацьбы з гэтым злом.

Гэта пякучая сатыра жорстка бічавала носьбітаў клясаваражай ідэалёгіі—нацыянал-дэмакратаў, канцэнтравала на іх галоўную ўвагу чытача.

Ня толькі ў „Ценях на сонцы“, але і ў цэлым радзе іншых твораў poeta сьмела зрывае маскі з нацдэмаў, мастацкі ўпэўніваючы паказвае іх твар.

Барацьба з клясавым ворагам—адна з асноўных тэм, якая прасякае творчасьць Александровіча. Поэта паказвае яго ў розных выглядз па пад рознымі маскамі і лёзунгамі, але за гэтымі маскамі, за рэвалюцыйнымі фразамі Александровіч бачыць яго і сьмела б'е сваім бальшавіцкім словам.

У сваёй „Поэме імя Вызваленьня“ аўтар спрабуе адлюстраваць шлях барацьбы за Кастрычнік, за Беларусь савецкую, і адбіць тыя посьпехі і дасягненьні, з якімі БССР уваходзіць у новае 10-годзьдзе свайго існаваньня. Ён разгортвае паасобныя малюнкi змаганьня, паказвае тыя дасягненьні, якіх дасягнулі працоўныя БССР у выніку сваёй дзесяцігадовай упартай працы і змаганьня. Бабруйскі камбінат, Гомсельмаш, Сталінстан, ф-ка штучнага шоўку ды інш. вялізарныя дасяг-

Ахрэмчык
Я. Я.

Портрэт поэта А. Александровіча.

неньні на фронце культурнага оудаўніцтва адлюстроўвае аўтар. Адначасна poeta паказвае, што шлях нашага будаўніцтва і перамог ня ёсьць гладкі і роўны шлях. Аўтар паказвае моманты перашкод, якія прышлось асіліць працоўным, каб мець магчымасьць прыйсьці да сваіх дасягненьняў.

Праўда, гэта поэма не пазбаўлена значных недахопаў, якія ідуць па лініі схэматызму. Замест паказу рэальных жывых клясавых людзей, якія змагаліся за Кастрычнік, замест паказу працэсаў гэтай барацьбы—тут мы маем толькі схэмы, агульныя накіды. Аўтар не падае ўсёй сьціскаючай дыялектыкі жыцьця, а толькі абегла застанаўліваецца на паасобных фактах, схэматызуе іх. Замест глыбокага паказу жыцьця, тут мы ў значнай ступені маем сьлізганьне па паверхні.

Сёлетні год прынёс новы буйны твор—вершаваны роман „Нараджэньне чалавека“. Тэма гэтага роману—нараджэньне новага чалавека, нараджэньне ня ў фізычным сэнсе гэтага слова, а ў політычна-сацыяльным. Асноўным зьместам роману зьяўляецца паказ жыцьцёвага шляху Марылі Надзьвілінай.

Марыля выпадкова трапляе ў асяродзьдзе шпіёнаў і дзякуючы сваёй несьвядомасьці выконвае іх заданьне. Але яе непрыналежнасьць да шпіянажу хутка высьвятляецца і ЧК яе выпускае. Перад ёй паўстае пытаньне аб далейшым жыцьці, аб яго шляхах.

Куды мне ісьці і якімі шляхамі,
Каб думкі згубіць аб мінулым?

разважае Марыля ў гутарцы з камсамольцам Паўлам. Яна адчувае, што яе ранейшы шлях быў шляхам вельмі хісьцкім, што ідучы па гэтым шляху яна амаль-што трапіла ў шэрагі ворагаў рэвалюцыі. Работа ў пераплётнай, удзел у грамадзкім жыцьці, у політычным гуртку шырэй расчыняе вочы дзяўчыне. Яна больш акрэсьлена пачынае разьбірацца ў праявах жыцьця, пачынае бачыць сваіх ворагаў і прыцеляў.

Марыля з галавой акунаецца ў грамадзкую працу, у гарачую адданую работу. Яна ўпэўнена крочыць да далейшых перамог над сваім мінулым. Мы бачым, як у процэсе адданай працы выроствае новы чалавек, і адначасна мы бачым з якімі цяжкасьцямі ідзе гэты рост. Аўтар паказвае, як Марыля ў процэсе свайго жыцьця і працы перараджаецца, як яна набліжаецца да сучаснага будаўніцтва, сама непасрэдна і актыўна

працуючы на адным з яго вучасткаў. Мы бачым як пад уплы-
вам рабочага калектыву сціраюцца індывідуалістычныя імк-
ненні, як Марыля навучаецца падпарадкаваць сваё асабовае
грамадзкаму. У канцы роману аўтар паказвае, як Марыля ра-
зам з іншымі членамі шэфкамісіі едзе на вёску, каб дапамагчы
сялянам у іх барацьбе за новую калектывную гаспадарку.

Яна заваявала свой шлях, той шлях, па якім ідуць мільёны
працоўных у сваёй барацьбе за лепшую сацыялістычную буду-
чыню.

У гэтым романе Александровіч дае новыя адносіны да шэ-
рагу фактаў першачарговай вартасці, ён бярэ ня ўсе індыві-
дуальныя перажыванні герояў, не перажыванні наогул, а
пэўныя сацыяльныя бакі чалавечай психалёгіі.

Асноўны канфлікт, які тут цікавіць аўтара, гэта канфлікт
глыбокага сацыяльнага парадку, канфлікт, які адлюстроўвае
фармаванне новых элементаў сучаснай нам рэчаіснасці. Ён
паказвае, як асабовыя перажыванні падпарадкоўваюцца гэтаму
інтарэсу да зьяў шырокага грамадзкага парадку. Асабовае
жыццё дзеючых асоб, нават і самой Марылі, зьяўляецца толькі
фонам, па якім разгортваецца праблема росту новага чалавека.

Апошні буйны твор Александровіча—п'еса „Напор“, якая
друкуецца ў нумары 11 і 12 „Маладняка“ за гэты год. Гэта
п'еса характарызуе новы этап у развіцці нашай пролетар-
скай поэзіі, характарызуе новы этап у творчасці Андрэя
Александровіча. Гэты твор—характарны прыклад творчай пера-
будовы нашай пролетарскай поэзіі адпаведна задачам рэкон-
струкцыйнага перыяду. П'еса зьяўляецца характарным прыкла-
дам аўладання тэматыкай рэканструкцыйнага перыяду, а трэба
сказаць, што бяз гэтага аўладання немагчыма ніякае мастац-
кае абагульненне рэчаіснасці, аўладанне творчым метадам
пролетарскай літаратуры.

У гэтым творы аўтар паказаў адданую барацьбу камсамоль-
скага калектыву на адным з дрэвапрацоўчых заводаў за вы-
кананне прамфінпляцу, за тэмпы. Александровіч паказвае за-
водскую рэчаіснасць так, як яна ёсць, гэта значыць ён па-
казвае яе ў зменах, у процэсе, у надрыхтоўцы яе заўтраш-
няга дня. Гэтым творам поэта ў асноўным перамагае вузасць
і схэматызм, які мае месца ў ранейшых творах.

Новая п'еса не ўкладаецца ў рамкі старых школьных жан-
раў. Тут мы маем іскрыжванне розных драматургічных жан-
раў, і, нам здаецца, што гэта зьява, бязумоўна, зьяўляецца пра-
грэсывай, яна адзначае станаўленне новага жанру. Старыя
жанры атрымліваюць тут новыя якасці, значныя змены.

Да недахопаў твору трэба аднесці слабы паказ партыйнага
кіраўніцтва, недыферэнцыраванасць сезоннікаў (яны ўсе па-
казаны як адна маса), некаторую непадрыхтаванасць дзей.

Творчы шлях Александровіча непарывна звязаны з процэ-
сам росту і развіцця маладой беларускай пролетарскай лі-
таратуры. Сваёасаблівае беларускае пролетарыяту, які з
пролетарыяту дробных заводаў і майстэрняў пераабляецца ў
заводскі пролетарыят,—адбілася ў творчасці Александровіча.

Поэта ўвайшоў у нашу літаратуру як акрэслены poeta го-
раду, аднак, на першым кругабеце творчасці ён яшчэ ня
вольны ад дробна-буржуазных уплываў. Гэта праяўляецца ў
шэрагу вершаў, дзе ён аддае некаторую даніну нацыянал-
дэмакратычнай ідэалёгіі.

У далейшай творчасці ён выправіў свае памылкі. Такія
творы, як „Цені на сонцы“, „Нараджэнне чалавека“, „Напор“
ды шэраг вершаў—зьяўляюцца лепшымі доказам перамогі
поэты над сваімі памылкамі. У процэсе разгорнутага сацыя-
лістычнага будаўніцтва Александровіч, перамагаючы свае ра-
нейшыя памылкі, адным з першых перабудоўваецца.

Калі раней у яго яшчэ мела месца упрасчэнства, схэма-
тызм, сьлізганне па паверхні зьяў, няглыбокае інагды ўсьве-
дамленне процэсаў жыцця (напр. ў „Поэме імя Вызвалення“),
дык зараз аўтар становіцца на шлях перамагання гэтага і да-
сягае на гэтым шляху значных поспехаў. Ён ужо падыхо-
дзіць да аўладання дыялектыка-матэрыялістычным метадам.

Быць заўжды на ўзроўні задач эпохі, аўладаць дыялектыка-
м матэрыялістычным метадам, яшчэ з большай адданасцю слу-
гаваць сваёй мастацкай творчасцю пролетарыяту—вось чаго
мы патрабуем ад Александровіча.

Александровіч выгадаваны ў камсамоле. У шэрагах „Ма-
ладняка“ ён аформіўся як пісьменьнік. БелАПП, якая працуе
пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, дапамагла яму ў яго
станаўленні на новыя рэйкі, у яго барацьбе з мінулымі па-
мылкамі і недахопамі.

Яго 10-гадовы юбілей—гэта яскравы доказ правільнасці кі-
раўніцтва камуністычнай партыі нашым літаратурным рухам.

Поступу слаўнае перабудовы
Служыць маё
бальшавіцкае слова,—

кажа poeta.

Будзем спадзявацца, што мастацкае слова поэты-камуніста,
поэты-бальшавіка яшчэ доўга будзе служыць працоўным, вы-
крываючы ўсю гніль і чэмер старога, паказваючы тое новае,
што нясе перамогшая кляса—пролетарыят.

ТАВАРЫСКІ

А. АЛЕКСАНДРОВІЧУ

Мікола Хведаровіч

Нам яшчэ
так многа ваяваць,
Нам яшчэ
так многа бараніць,
Можа ў бойцы
зьляжа
галава,
Можа ў творчым
нам спалаць
агні.
У камсамоле
дні і хлопцы там,
Даражэй
за кожны лепшы верш,
У камсамоле я радзіўся сам,
Комсамол—
то першая вясна,
Комсамол
вучыў пісаць—
павер.
У будаўніцтве
бралі мы закал,
І ад пораху
хаваем спрытна нос.
Мы варожых куль
ня зналі
тумака;
Папярковы—
кволенькі закал,
І ад вяршаў—
папярковы
кволы форс.

І ня час
пытанні ставіць нам,
Падсумоўваць
перажыткаў пералік,
Яшчэ ў бутцах
„доўгі час
смылец нагам,
Яшчэ доўга
рэгістрыраваць
наган,
Не падведзены
ў нас з ворагам
рэзлькі.
Ён так блізка
гэты грозны дзень,
Раўнавагі
рушыцца нячаць.
Памятай,
сусьвету перадзел,
Не радкамі,
а штыхом ідзець;
Гэта будзе
збройнай
славы час.
Можа заўтра
выйсьці ў паход,
І штыхом
заткнуць
варожы рот;
Можа заўтра
штурмаваць
завод;

Можа заўтра
выйсьці
ў паход
Каб краіне
забясьпечыць роў.
Гэта-ж міг
дзесятак лет і зім,
Толькі небыт
сьцені скалатнуць.
Дынамітам
вершы
зарадзі;
Покуль ноч
трымае маладзік,
Стой армейцам
на сваім
пасту.
Нам яшчэ
так многа ваяваць,
Нам яшчэ
так многа бараніць.
Можа ў бойцы
зьляжа
галава,
Можа ў творчым
нам спалаць агні.

14-XII—31 год
Менск.

ПЫЛ над БАЛОТАМІ

Я. Ліmanoўскі
НАРЫС

Цягнік спыніўся. Станцыі тут няма, а невялічкая будка для пасажыраў загрузана нейкімі ладункамі. У шэрані сьцюдзёных досьвіткаў выступаюць няясныя абрысы дамоў на горцы. Бліжэй выступае цёмна-зялёны са сваімі закуткамі, новы будынак Ветрынскай сямігодкі.

Зусім разьвіднела. Колы лінейкі хлюпаюць па гразкай гліністай дарозе. Невялічкія, — быццам насыпаныя курганы, — горкі, — бліскучыя гладзь вазёр, — каля іх хутаркі, сасоньнікі. Паміж азёр урэзваюцца плошчы азімага жыта колгасаў. Яны нібы хочуць сапхнуць хутаркі са стромкага берагу ў возера.

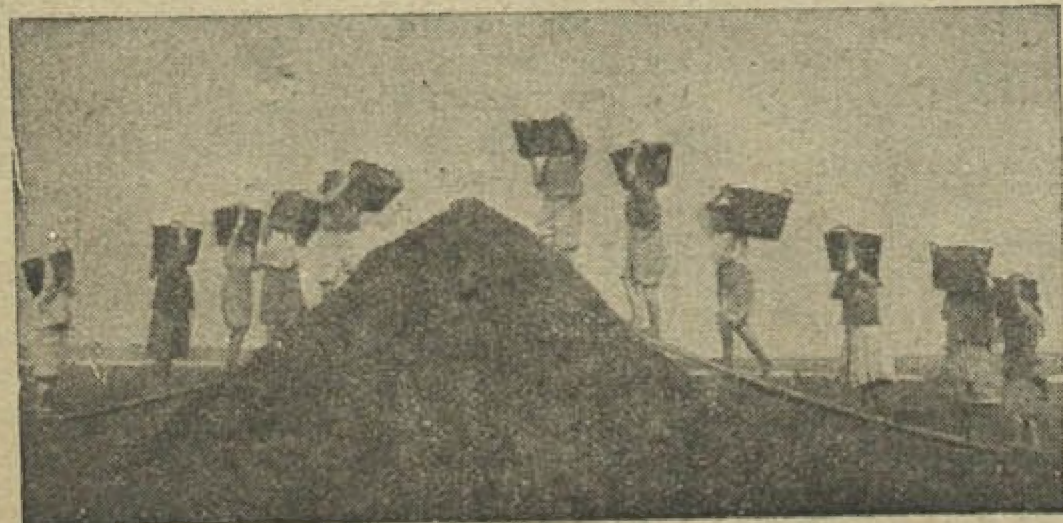
Густы алешнік абсыпаў лісьце. На вышэйшай алешыне грузна сядзіць, азіраючыся навокал, глухар. За алешнікам пачынаецца комунаўскае поле. Жыта, пасеянае радавой сеялкай, разраслося, густа сплялося сваімі нёркамі, нібы мяккі, зялёны дыван.

На няшырокай, крыху ўзьнятай палосцы, паміж возерам і балотамі рассягнулася вёска Багушова — цэнтр Комуны. Пасьля нястромкага спаду, роўнай тэрасай спускаецца паласа да балота — з аднаго, і да возера — з другога боку. На пад'ездзе да Багушова невялічкі новы домік — праўленьне комуны, — за ім будуюцца новыя школы, далей, каля самай вёскі, пабудаваны новыя ясьлі; — будынак у форме літары Т. Пабудаваны кароўнік, ён як-раз на спадзе тэрасы, таму для яго глыбока выкапана пляцоўка. Каб папасыць у кароўнік, з абодвух канцоў гліняны спуск высланы роўнымі плашчамі. Страху павінна быць пакрыта бляхай. Але няма бляхі і кулявой саломы, таму комунары часова пакрылі кароўнік тоўстым пластом звычайнай трушанай саломы. „Закапацца ў зямлю“ — гэта сваяасаблівая ідэя тэхніка Гнядова. Ён склаў „цікавы“ плян будаўніцтва ў комуне. Уся гарбінка ўзгорку вёскі Багушова, на тэрыторыі 32 га, павінна была быць зьнята. Гэта работа каштавала-б ня шмат... усяго толькі 480.000 рублёў. Тэхніка Гнядова пасадзілі, убачыўшы шкодніцтва. Прывяжджалі, аднак, прадстаўнікі, спэцыялісты па будоўлі, з Менску і Полацку. Яны зрабілі сваё заключэньне: „Так, як прадбачаў плянам, было-б добра, але дорага“. Ёсьць яшчэ такія галавацяпы ў Менску і Полацку, якія лічаць, што затрата паўмільёна рублёў — толькі на выраўнаньне плошчы пад будаўніцтва, толькі ў адной комуне, не зьяўляецца шкодніцтвам. Плян, зразумела, быў адкінуты, а тэхнік Гнядоў у далейшым займаецца складаньнем „грандыёзных“ плянаў.

Сакратар ячэйкі, дэмабілізаваны чырвонаармеец тав. Конанаў расказвае, як стварылася коммуна. 12 чырвонаармейцаў, 1-га жніўня 1929 году, у лягеры прынялі пастанову аб арганізацыі комуны. Дэмабілізаваўшыся з арміі, безадкладна ўзяліся за працу.

— На востраве, дзе быў хутар кулака Гаеўскага, — кажа Конанаў, — мы пачалі будаваць хаты. Кругом балоты. Ёсьці варылі на дварэ. Спалі на сене, у пуні. Надышла весень. Прыцискае сьцюжа. Спаць холадна. Устанеш, ідзеш памыцца, дождж, вецер. Націскае ўжо зіма, а хаты яшчэ не гатовыя. Паднатужыліся, скончылі адну — дзьве. У восень 1929 году пачалі далучацца да нас вёскі. У лістападзе далучылася Багушова, Антонавічы, у сьнежні — Крукі. Пазьней перадалі нам фальваркі Вольшчына, Балотніцы. Дадалі зямлі з былога маёнтку Арэхаўка, графа Забелы.

З ліку 12 чалавек, заснавальнікаў комуны, зараз засталася ня больш паловы. Былі тут з Магілёўшчыны, Смаленшчыны,

РСФСР, павыяжджалі дамоў. Зараз пакрысе прыбываюць новыя дэмабілізаваныя чырвонаармейцы. Былыя аднаасобнікі асвоіліся з жыцьцём у комуне.

Зараз у комуне 109 сем'яў. Мужчын працаздольных — 129 чалавек, жанчын — 131. Едакоў усяго 418. Комуна мае вялізную зямельную плошчу. Пахаці — 690 га, сенажаці — 280 га, няўдоб'яў — 2333 га. Пад сядзібамі і садамі — 44 га, лесу — 36 га, выганаў — 27 га. Уся плошча комуны складае 3340 га. Балота асушана ўжо 1300 га.

Мы з тав. Самуйлёнкам (працаўнік газ. „Чырвоная Полачына“) ідзем пазнаёміцца з балотамі. Пачалі абыход ад галоўнай магістралі, што з балот праведзена да возера. Широкая канава, — у некаторых мясцох сьцяўся лядок на вадзе. На канаве ў іншым месцы расьце куст вадзяное травы ды з-пад берагу плюсьне налім, пакідаючы за сабою хвост узварушанай муці. Да магістралі, на роўнай адлегласьці адна ад другой, ідуць асноўныя бакавыя каналы. Паміж імі, больш вузкімі каналамі, „стрэлкамі“ балота парэзана на роўныя, прадаўгаватыя клеткі. Чорныя істужкі канаў, з насыпамі торфу каля іх, ды шаршавымі вазамі сьцяганыя сюды хмызьнякоў і карчоў, добра відаць з Багушова. Але толькі прышоўшы сюды, адчуваеш сапраўды ўсю веліч тых зьмен, што ператварылі выгляд балота. За магістральнай канавай — малады шаршавы бярэзынік.

Сонца зірне на некалькі хвілін з-за хмараў і зноў схавецца. Дзьме сухі сьцюдзёны вецер. Шуршыць пад нагамі ад ветру сухая, рэдкая, высокая трава. Чапляецца яна сваімі рознастайнымі кручкамі за полі.

Вада запала глыбока. Ад верхняга ўскрайку каналы да вадзі больш мэтра. Толькі ў магістралі яна падмаецца вышэй.

Шуршыць сухая трава ды гойсае вольна вецер. На балотце няма аніякае жывое твары: зьнікла яна, схавалася, адступіла туды, дзе нетры балот не кранула рыдлёўка. І ня вернецца ўжо яна на гэтыя нізіны.

Балота не маленькае. Мы ідзем усё далей. Упоперак магістраль перасякае нізіна, бы пloidма заплыўшай ракі. Гэта азярышча — цэнтр балота. Тут магістраль з абодвух бакоў высажана прысадамі (па два рады з кожнага) тоўстых і высокіх калоў. Ад калоў над магістральлю, нібы маставое рыштаваньне, паложаны папярэчыны. Паміж каламі накладзена гальлё. Гальлё удрацоўваецца пад нагамі да самае вадзі, але прайсці яшчэ можна. Калы і гальлё паміж імі адгараджваюць магістраль, каб яна не заплыла бузой з вазырышча. Спрабуем вымярыць глыбіню. Трохмэтравы дручок не дастае дна ў магістралі. Ён

таксама хаваецца ўвесь не дастаўшы дна і ў траскім вазырышчы. Вадзі на вазырышы няма, — расьце рэдкая, кучаравая жорсткая трава. Прайсці тут і цяпер яшчэ нельга.

За вазырышчам ужо няма бакавых канаў і стрэлак, толькі магістраль далёка ўразаецца ў прасторы балот і хаваецца ў хмызьняках. Асушана толькі тут балота проці Багушова. З аднаго боку, асушаная частка аддзяляецца магістральлю каля бярэзыніку — з другога, з сярэдзіны балота — пloidмай вазырышча. За вазырышчам раней была дрыгва, якая глыбока ўгіналася пад нагамі: пастаяць тут даўжэй на месцы, дык можна, на ўгіне дрыгвы, спусьціцца ў балота з галавой. Зараз, хоць няма падсобных канаў, але хадзіць тут можна. Дзе-нідзе толькі пад нагамі прасочваецца вада.

На асушанай частцы балота, у куце каля магістралі і вазырышча, пасеяны авёс. Усяго пасеяна 60 га. Раўняюцца кавалкі паміж стрэлкамі (у кожным кавалку адзін га), — скошаны касылкай. Дробныя камкі непрагніўшага яшчэ торфу. Авёс, тут-жа, на балотце звозяць у стогі. Сёньня прыехалі дапамагчы комуне 60 чырвонаармейцаў. Частка іх возіць і складае ў стогі авёс, другая — косіць авёс з вікай, на балотце, пад Багушовам. Некалькі чалавек звозяць бульбу. Авёс не дасьпеў, аднак

корм з яго будзе добры. На балоте пасеяна нават бульба. Зараз на балоте суха, але вясной ўсё-ткі нельга рана сеяць. Паводка залівае балота, тарфяная глеба, што адвечна пайлася вадой, набракне і ня хутка прасыхае. Нельга вясной заехаць сюды з трактарам. Даводзіцца сеяць пазней, чым на ральлі. А бульбу трэба сеяць рана.

Комунары рашылі перахітрыць балота. Спецыяльнымі дзруч-камі рабілі, пад шнур, дзіркі і садзілі гэтак бульбу, бяз конскае сілы. Зараз комунаркі бяруць за чуб рэдкі, пасохшы ўжо бульбянік, выцягваюць яго і, таксама бяз плуга, выкап-ваюць рукамі з рыхлае глебы бульбу. Яна яшчэ не паспела. Маладая, ружовая, невялікая. Трэба пэўны час, каб верхні пласт тарфяное, мохавае глебы лепш перагніў. Тады яна бу-дзе больш пладавітая, тады больш хутка будзе даспяваць ярына і бульба.

Адсюль, з сярэдзіны балота, куды ні глянеш—дык балоту здаецца няма капца. Асушаная плошча (1300 га)—зусім ня-значная частка ўсяго балота. Яно шырокімі кутамі яшчэ да-лёка ўразаецца паміж вёсак. Патрабуецца яшчэ шмат працы і сродкаў, каб асушыць усё балота. Дый вялізная будзе ка-рысьць.

Дзе была непраходная дрыгва, зараз расьце бульба, а на аўсянішчы, каля стага, вецер круціць пыл. Чырвонаармейскія шлемы,—чырвань пятліц на гімнасьцёрках і шынэлях,—міль-гаюць паміж шэрых, рознастайных шапак комунараў. Коман-дзір батальёну, пры дапамозе старшыні комуны (з 25-тысяч-

нікаў) азнаёміваецца з гаспадаркай комуны. Нават аб'ехаць у лінейцы ўсё поле патрабуецца шмат часу.

Каля „стрэлак“, там, дзе сівеюць сухімі шаршавымі галін-камі выцерабленыя хмызьнякі, ляжаць валам карчы. Розна-стайная форма іх. Раўняюцца камлі тоўстых, калісьці магут-ных, соснаў, тоўстых, пагнутых, бы пісталет, скручаныя ба-рапкі, карані. Карчоў багата на паверхні балота, выкап-ваюць іх і на глыбіні аднаго мэтру. На дне канавы часта тыр-чаць абсечаныя канцы тоўстых, сасновых камлёў. Якія свае капрызны рабілі прырода тут, дзе калісьці, мусіць, было во-зера,—перад тым ці пасля яго,—рос магутны сасьняк, пазь-ней—непраходнае балота, якое зараз адступіла пад напорам каляктыўнае людзкае сілы.

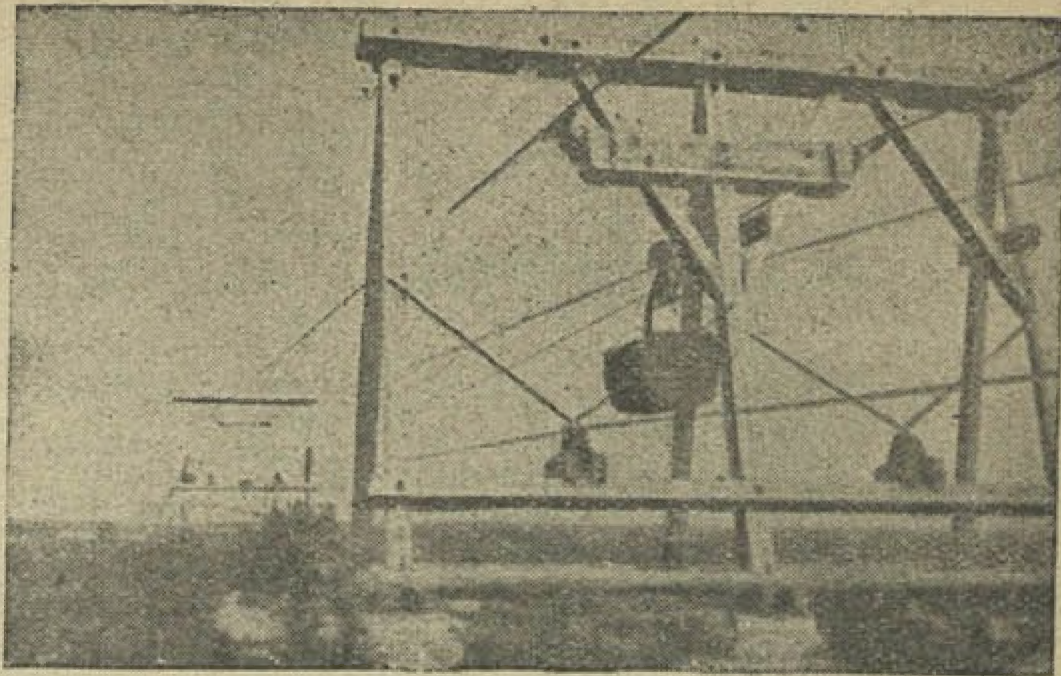
— Раней тапіліся на гэтых балотах косячы пану на сполье, а то і з трэцяга воза,—расказвае жонка багушоўскага брыга-дзіра, комунарка 48 год, з чырвонымі шчокамі, у самадзельным ваўняным сьвітры, гаворкая кабета.—Мы ўжо зараз вышэй-шая форма, абвыклі і нішто. І здаравейшыя ўсе сталі. Няма табе аніякіх клопатаў. Раней думай, з чаго і што зварыць. А няма часу варыць, хопіў чаго папала—і зноў на працу. Сябе на цэлы дзень трэба зварыць, а зараз заўсёды табе сьвежае.

— Ну што ты скажаш,—зьявртаецца яна да комунара Мя-лешка,—і ты здаравейшым стаў, адразу відаць.

— Нішто, і я паздаравеў,—згаджаецца той і ўсьміхаецца.

Комунар Мялешка пасе кароў. Сын партыец працуе ў сельпо. Дачка адна комсамолка, другая вучыцца ў сямігодцы. Сам ён невялікі, плячystы, рыжая паклычаная барада, прадаўгаваты твар; калі гаворыць, дык язык у яго нібыта зачэпляецца. Ве-чарамі, калі на дварэ дождж або лютее за вокнамі сьцюдзёны вецер, мы з ім часта гутарым. Паслухаць Мялешку цікава. Ён тут усё ведае і даволі трапна ацэньвае.

— Пану было не пад сілу асушыць балота. Як аддзяліўся ад маткі, быў зусім бедны,—пазычаў у сялян коці, паехаць

куды. Ну, а пасля жаніўся. Жонку багатую ўзяў. Пад Вар-кшавай маёнта свой. З таго часу і пашло. Бацька быў бага-цейшы. І вось было ў іх сваё паўстаньне. Далучыўся і наш чалавек адзін. Ды пасля ўзяў і выдаў поліцыі, калі ў іх сход быў. Наляцела поліцыя, усіх іх пазьвязвалі і ў нары, нібы дровы, паклалі,—так і павезлі. Жонка прыбегла тады да валаснога старшыні: „Міхалечка, ратуй“. Ну, Міхалечка сабраў сход сялян. Усе прынялі пастанову, што іх пан нібы ня быў на гэтым сходзе, што бачылі яго там і што ён, ана-чыцца, ня вінаваты. Падпісаліся ўсе.

— Выпусьцілі пана, прыехаў дамоў.

Дарма ветрынскія сяляне паручаліся за пана ў 1863 годзе. Хоць і аддзякаваў ён валасному старшыні, але сяляне выра-тавалі яго на сваю бяду. І стары пан, і пазьней ягоны сын запамяталіся сялянам добра.

— Жыць было немагчыма—расказвае Мялешка.—Балота панскае. У іншым месцы мяжа шла па ўскрайку ральлі, а ў іншым, дык каля ральлі было сажні на тры нашай сенажаці. З аднаго боку балота панскае, з другога—возера і сенажаці. Няма дзе і павярнуцца. Абы скаціна заскочыць, зараз яе за-хопяць, і плаці штраф. А нан, як на каго ўзлудзецца, калі за-хоча скасарыць, дык і скасарыць.

Мялешка жыве ў другой палове брыгадзіравага даму. Яго-ны дом забралі пад сталоўку. Гэтая хата толькі што адбудавана, даволі чыстая. Выцяплілі шчыток,—у хаце прыемная цяплыня. Мы з Самуілёнкам сьпім на адным ложку, каля дзьвярэй. Згасілі лямпу, ляглі спаць. Мялешка сьпіць за па-логам, на ложку, каля шчытка. Ён нам расказвае пра ба-лоты.

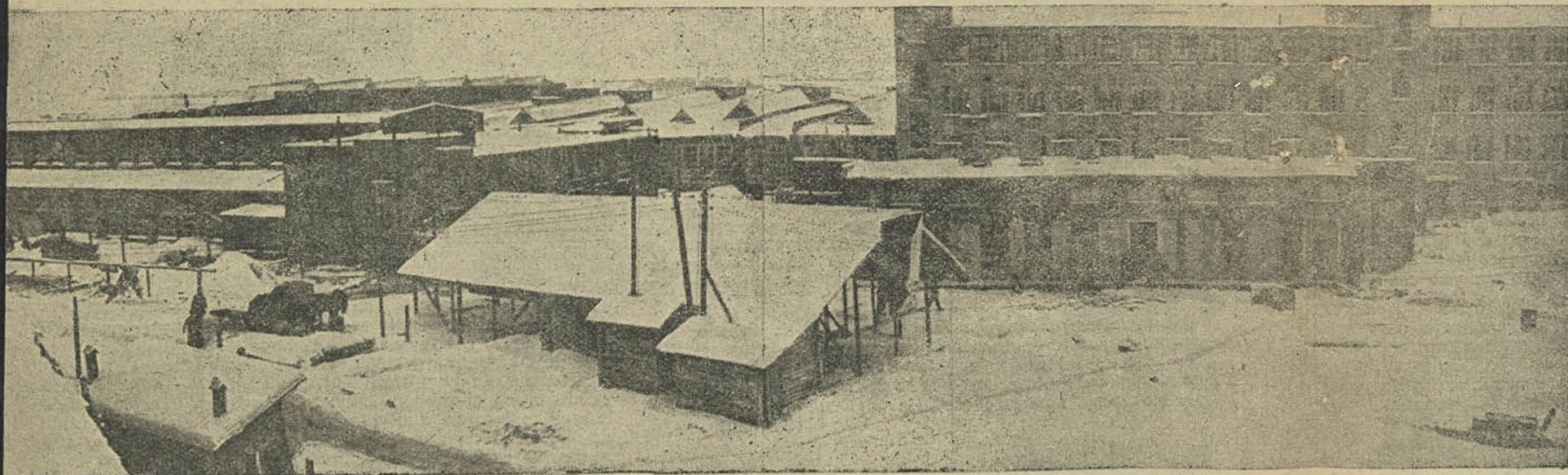
— Пачалося тады. Быў у нас свой чалавек. Служыў раней у спраўніка. Усе законы ведаў. Пачаў ён нам пісаць прашэньні ў суд. Судзіцца з панам за балота пачалі. Судзіліся ў Полацку. Ёзьдзілі ў Віцебск. На лепшае мы самі ня лезьлі. Кажам,—„гэта панскае“. „А балота, кажам спрадвеку наша“. Патра-буюць ад пана довады. Чым ён пацьвердзіць сваё карыстаньне. А ў яго ніякіх дагавораў з намі ня было. Ня было чым дака-заць, што ён карыстаўся балотам. Ды яно і карысьці ня было. Пан многа грошай засыпаў. Адвакатаў наймаў. Край балота ўсё-ткі прысудзілі нам. Тады іншыя вёскі таксама пачалі су-дзіцца. Частку адсудзілі.

Мы стараемся ўстанавіць, калі гэта „пачалося“. Даты Мя-лешка не памятае. Калі радзіўся той, ды жаніўся гэты,—вось з чым звязана гэтае здарэньне ў яго памяці. Мы надлічылі колькі год таму, хто тады радзіўся, ды знайшлі, што суд быў, мусіць, у 1906—7 годзе. Рэшта нам ужо ясна. Рэволюцыя 1905 году ўзняла вялізныя пласты сялянства, узмацніла іх барацьбу супроць паноў. Рэхам гэтай барацьбы былі пазьней „легальныя“ яе формы. Сяляне спрабавалі адсудзіць ад паноў тыя сэрвітуты, якімі яны карысталіся з часоў прыгону. У ся-лян Багушова, як бачым, ня было смеласьці нават прэтэнда-ваць на тыя часткі балота, дзе была сенажаць. Яны задаво-ліліся тэй часткай, дзе была твань—вада. Царскі суд, відаць, не хацеў для капрызу памешчыка залішне ўзбуджаць сялян, якія пагражалі існаваньню царскага ладу. Ён рашыў даць ся-лянам падачку, кавалак непраходнага балота,—абы супакойць.

Што-ж сталася са „сваім“ чалавекам?

— Ужо пасля суду да пана прыехала багатая поліцыя. Паехалі спачатку да пана, нібы ня маюць ніякіх спраў да нас. Пасля раптам наскочылі. Арыштавалі таго, што пісаў прашэньне. Народ сабраўся, хацелі адабраць. Паклалі яго на

У 1931 г. СССР ЗАВЯРШЫУ ПАБУДОВУ ФУНДАМЕНТУ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ЭКАНОМІКІ

годзе ўступілі ў строй новыя сусветныя гіганы інду-
СТЭ, харкаўскі трактарны аўтазавод імя Сталіна, Магні-
кі коксахэмічны комбінат, Маскоўскі гігант варштатабу-
даўніцтва і інш.

У 1931 г. народны даход БССР
ўзрос на 13—14 проц., удзельная
вага соцыялістычнага сэктару
ў народным даходзе павялічы-
лася на 15—20 проц. і дасягнула
75—80 проц. Валавая прадукцыя
прамысловасці ВСНГ і Нарком-
снабу БССР вырасла на 69 проц.
Капітальныя ўкладанні ў прамы-
словасць выраслі на 31,4 проц.
і дасягнулі 87 млн. руб., у сель-

Ніжні-Ноўгарад. Начальніку Аўтабуду і дырэктару аўтазаводу імя тав. Молатава тав. Дыбец

Прывітаньне рабочым і работніцам, адміністрацыйна-
палітычным і тэхнічным кіраўніком заводу з паводу
сканчэньня і пуску аўтагіганта!

Гарачыя прывітаньні ўдарнікам і ўдарніцам Аўта-
буду, якія вынеслі на сваіх плячоў галоўны цяжар
будаўнічых работ!

Падзяка замежным рабочым, тэхнікам і інжынэрам,
якія аказалі дапамогу рабочай клясе Савецкага Саюзу
ў справе пабудовы, мантанту і пуску заводу!

З перамогай, таварышы!
Будзем спадзявацца, што аўтазаводу ўдасца хутка
і поўнасьцю перамагчы труднасьці асваеньня і раз-
гортваньня вытворчага працэсу, труднасьці выкананьня
вытворчай праграмы.

Будзем спадзявацца, што аўтазавод зможа ў хуткім
часе даць краіне тысячы і дзесяткі тысяч машын,
неабходных для нашай народнай гаспадаркі, як па-
ветра, як вада.

Наперад, да новых перамог!

І. СТАЛІН.

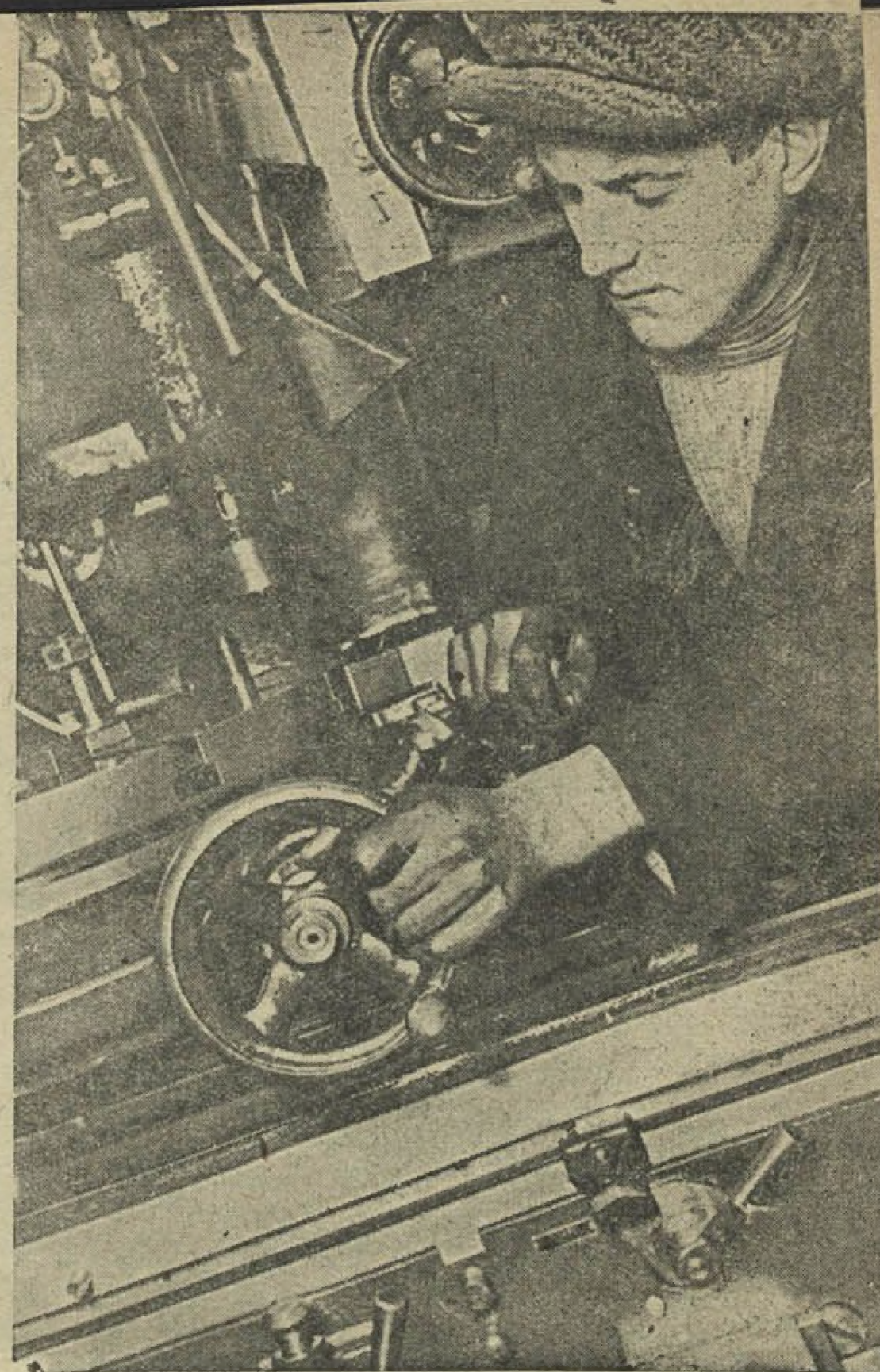
Масква. Новы гігант варштата-
будаўніцтва

Зьлева

Агульны выгляд варштатабуда

Справа

Праверка работы ўнівэрсаль-
нага фрэзернага варштата

скай гаспадарцы на 59,3 проц.,

што раўняецца 151 млн. руб. Фонд

зарплаты павялічыўся на 53 проц.

Агульная сярэдняя зарплата вы-

расла на 22,3 проц. У колгасах

аб'ядналася палова ўсіх бяд-

няцка-серадняцкіх гаспадарак

БССР. Значна павысілася та-

варнасьць сельскай гаспадаркі.

Пасеўная плошча пашырана на

5,5 проц.

Бальшаўіцкія колёны трактараў у 1931 г.

Сталінградзкі трактарны 18.410	„Чырвоны Пуцілавец“ 20.950	Харкаўскі тр. (за тры м. 1.304
--------------------------------------	-------------------------------	--------------------------------------

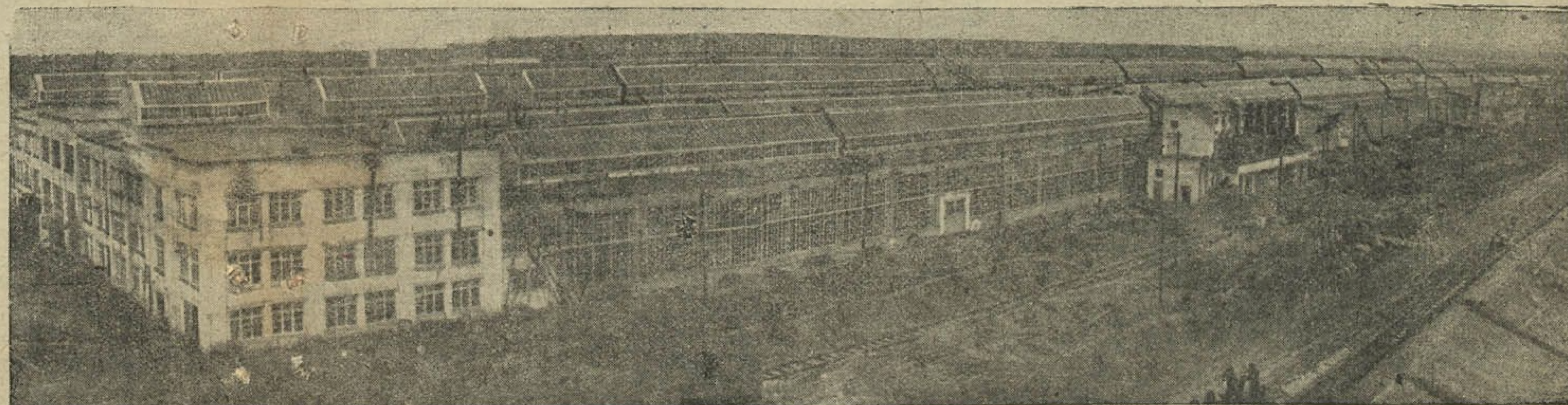
З першага студзеня 1932 г. уступілі ў строй—Саратаўскі
комбайнаў, Ніжагародзкі аўтазавод, буйнейшы ў Эўропе Ч.
ўральскі медзяплавільны комбінат і інш.

Зьлева

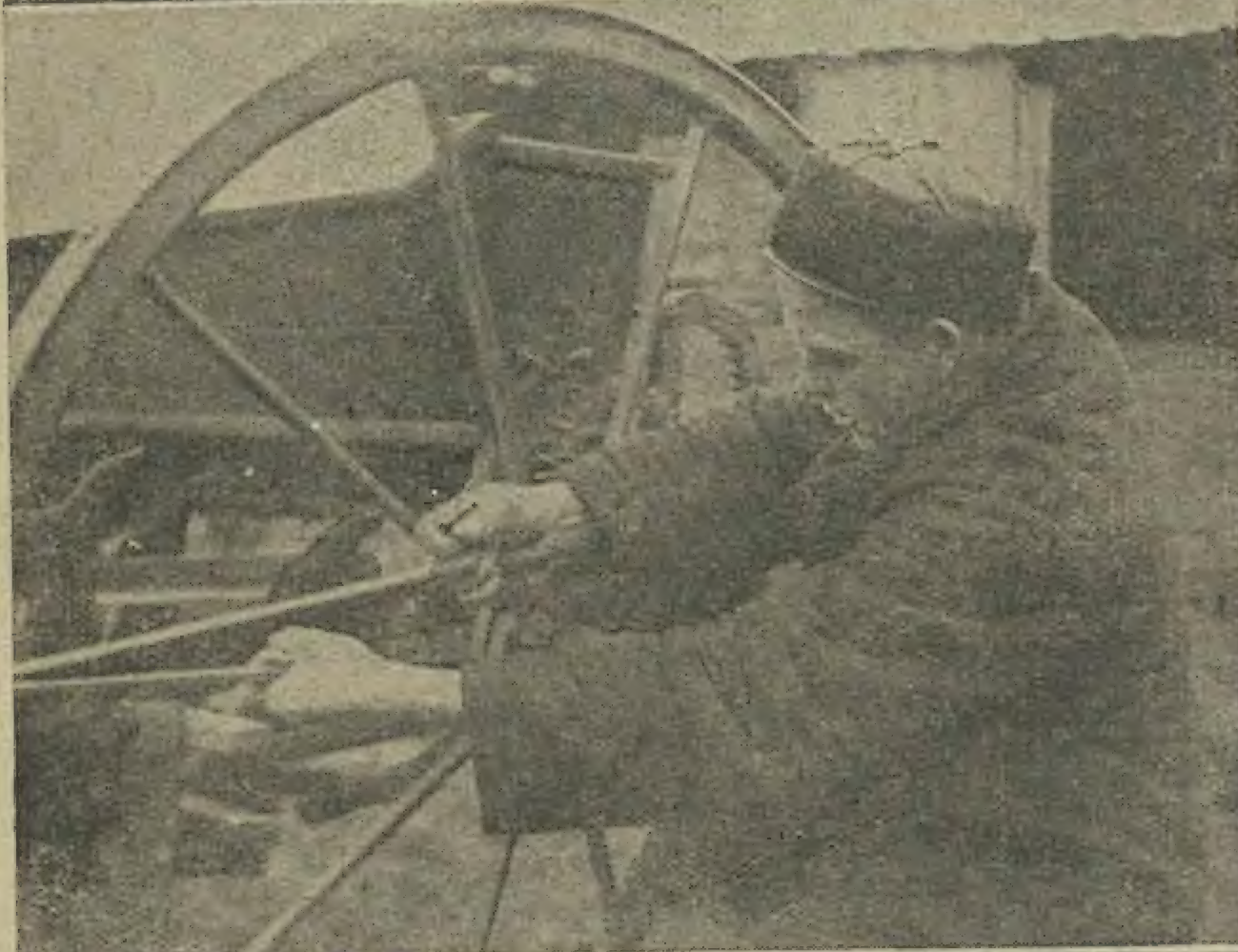
Новы трактарны конвэйер
„Чырв. Пуцілаўца“. Устаноўка
клапанаў у рухавіну.

Справа

Мэханазборачны цэх Ніжага-
родзкага аўтазаводу.

1932 ЗАВЯРШАЛЬНЫ ГОД ПЯЦІГОДКІ БУДЗЕ ГОДАМ
БУРНАГА РОСТУ ВЫТВОРЧЫХ СІЛ

ТЭРМІНОВА ПАДРЫХТАВАННЯ ДАВЯСНОВА І СЯУБЫ

ПЫЛ НАД БАЛОТАМІ

(Працяг)

фурманку і ўцяклі. Ды мусіць яго так нату-
злі (ён быў хворы), што пачаў харкаць
крывёю і памёр.

Ня было асаблівай карысці і сялянам
ад кавалка балота, што высудзілі ў пана.
Але ўсётакі, хоць адзін бок поля быў аба-
ронены ад пана. Можна было тут ужо спа-
койна пасвіць скаціну.

І толькі тады, калі прыйшла савецкая
ўлада, калі змяталася чырвонай мятлой бе-
лапольская акупацыя, калі ўся Савецкая
краіна закіпела, як мурашнік, творчай
працай, — змяніўся малюнак балота, як змя-
нілася і ўсё жыццё сялян Багушова. Што
было не пад сілу графу Забела, з гэтым
справіліся сяляне, арганізаваўшы комуну, —
пры матэрыяльнай дапамозе Савецкай дзяр-
жавы. Дзяржаўныя крэдыты глыбокімі чор-
нымі барознамі — канавамі — прарылі балота.
Далучыўшыся да невялікай групы дэмоби-
лізаваных чырвонаармейцаў, сяляне ўзя-
ліся за разгортванне магутнай гаспадаркі.

Стада комун налічвае 213 кароў, — цялят
да двух год — 105, цялят да году — 67, быкоў
вытворцаў — 4. Шмат і драбнейшай жывёлы:
свінаматак — 70, подсвінкаў — 32, парасят —
175, авечак — 230. Коняй рабочых коммуна
мае 68, ды два жарабцы вытворцы і 11 жа-
рабят.

Інвентарная база комуні таксама даволі
моцная. Есць малатарня складаная, адна
паўскладаная малатарня, дзве малатарні
конных прывадных, два трыеры, адна тор-
фадробілка (не скарыстоўваецца), адна сіла-
сарэзка, 3 касілки, 4 жніяркі, адна мьна-
цёрка 12-вальцовая, 4 сеялкі, 10 спружыно-
вак ды іншы сельска-гаспадарчы інвентар.
Частку машын коммуна перадала машына-
трактарнай станцыі. Перададзены тры трак-
тары, 5 сеялак, адна жніярка-снапавязка.

Комуна яшчэ не асвоіла ўсю сваю зямлю,
асабліва не асвоіла большую частку асуша-
нага балота.

Між іншым, на карчоў і торфе мог-бы
працаваць рухавік, можна было б наладзіць
на такім танным апале якую-небудзь вы-
творчасць.

У 1930 годзе валавы даход комуні скла-
даў 107.386 рублёў. Гэты даход, як і магут-
насьць усёй гаспадаркі комуні, ёсць усе
падставы павялічыць, — асабліва па лініі
жывёлагадоўлі і паляводства.

Комуна расьце і мацнее. Комуна зьяў-
ляецца жывым довадам перавагі вышэй-
шай формы гаспадаркі — сацыялістычнай
над усялякімі іншымі.

Кастрычніцкая рэволюцыя скасарыла
графа Забела. Над непраходнымі балотамі
закруціўся вірам пыл. Багушоўскія ды ін-
шыя сяляне арганізавалі вышэйшую форму
гаспадаркі — комуну.

Пад кіраўніцтвам кампарты мы змагаемся
за найвышэйшую форму — за сацыялізм.

(Комуна імя №-скай дывізіі,
Ветрынскага сельсавету
Полацкага раёну)

ФІЛЬМ аб ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ „ШЧАСЬЦЕ“

Ленінградская фабрыка Белдзяржкіно закончыла здымкі вялікага мастацкага фільму „Шчасьце“.

Аўтары фільму: беларускі журналіст-сцэнарыст Мікола Таўбе і малады рэжысэр—Алесь Файнцымэр.

Тэма фільму—рост клясавай свядомасці працоўнага сялянства Заходняй Беларусі на глебе ўнутраных супярэчнасцяў імперыялістычнай Польшчы.

Па пыльным, вясковым шляху роўнай стужкай выцягнуўся атрад польскіх жаўнераў. Атрад стомлены—пэўна ня мала кілёметраў адкрылі жаўнерскія боты, але глытаючы сонца і пыл ўздывае сьпеў гэты атрад:

Мы польскія, вясёлыя жаўнеры
Шчасьце ўсім мы нясем...

Сьпеў плыве над шляхам, над палямі і, калі апушчаецца на стомленую цяжкай працай вёску, у вёсцы пачынаецца спалох. Яшчэ рэха адгукнулася словам „шчасьце ўсім мы нясем“, а ўжо зачыняюцца шыбы, гоняць у лес беднякі коня і кароў. Мабыць, ня вельмі падабаецца ім „шчасьце“, што абяцае бадзёрая песня атраду.

І калі прыбыў атрад у вёску, на звон царкоўнай званіцы сабраліся толькі асаднікі і багацей Тарас Платонавіч.

Польскаму офіцэру няма клопату, што не сабраліся мужыкі (звычайная рэч), ён загадвае чытаць дэкрэт аб тэрміновай здачы падатку. Дэкрэт прачыталі. Кулакі і асаднікі, у знак згоды, сьпелі—„яшчэ Польска ня згінэла“ і тут-жа, ня губляючы часу, атрад разышоўся па вёсцы ўзімаць падатак.

На поле прыходзіць офіцэр з часткай атраду, дзе на стомленым, худым кані арэ Панас бядняк-беларус.

— Не магу,—кажа Панас на патрабаваньне здаць падатак.

— Можаш!—цынічна іграючы наганам адказвае офіцэр.

Гэта выклікае абурэньне маладога Васіля—ён наадрэз адмаўляецца здаць падатак. Офіцэр загадвае яго арыштаваць.

Панас здае апошні хлеб у падатак.

Панас бачыць: надзей аніякіх няма... Ён ідзе ў кабалу да кулака. Днём і ноччу ён працуе на Тараса Платонавіча, каб выратаваць сваю сям'ю і каня ад галоднай сьмерці.

На кулацкім полі і гіне конь Панаса.

Пазбаўлены ўсялякай эаномічнай глебы, ухадзіць Панас на заробаткі ў горад.

Працуючы ў парту на р. Вісьле, у нечалавечых умовах, ён уцягваецца ў барацьбу рабочых, трапляе ў турму... І пасля некаторых хістанняў ён далучаецца да той барацьбы, якую вядзе ў Польшчы кампартыя. Так і Панас знайшоў сваё шчасьце.

Фільм здымаўся спецыяльнай кіно-экспэдыцыяй фабрыкі Белдзяржкіно на Случчыне. У галоўных ролях: М. Сімакіна, Л. Мазалеўская (БДТ-2), С. Паначэўны, Кастрыцкін, Мігурый, Чумачэнка, В. Кулакоў і Гінісі.

На нашых здымках: 1) здача падатку (арт. М. Сімакіна і С. Паначэўны), 2) „на зямлю Савенкую пайду шчасьце шукаць“—кажа Васіль (арт. БДТ—Акімаў і С. Паначэўны), 3) „загінуў конь“, 4) у турме.

Опэратар фільму—С. Іваноў.

ПРАЗ НЕТРЫ ПЕРАШКОД

Ул. Мянэвіч
Н а р ы с

I

Круцілі віхры сьнегавыя слупы, стагнала старэнькая хацінка ляснікі, што стаіць на ўскрайку бярозавага гаю.

Пятровіч выходзіў у сенцы, услухоўваўся ў нясупыннае выццё бургі, гладзіў жаласліва скуліўшага сабаку, вяртаўся ў хату і залязаў у далёкі куток на печы. Хацінка асьвятлялася газнікам, полымя калыхалася ў бок ад ветру, які няма-ведама адкуль браўся.

А ў гэты час на палёх без дарогі блукалі змучаныя людзі на стомленых конях, шукаючы прытулку ад халаду і цемры. Зусім нечакана на ўскрайку лесу, надзеяй ратунку бліснуў аганёк, людзі сарваліся з санак, затукалі па сьнягу, ажывіліся.

У гэту ноч ля хаты пры бярозавым гаі, якой было суджана ўвайсьці ў гісторыю барацьбы адважных, адбылася наступная гутарка:

— Адчынеце, пусьцеце пагрэцца...

— Хто вы такія і па што ў таксе надвор'е і позьнюю ноч?

— Далёкія мы, заблудзіліся, замёрзлі...

Дзёверы ўпарта не хацелі адчыняцца, ніжнім краем шчыльна прымёрзлы да мокрых, прагніўшых дошак падлогі. Калі дзёверы расчынліся, разам з марозным ветрам у хату ўвайшлі трое замёрзлых, асыпаных сьнегам людзей.

— Гаспадар, не ганеце нас, дазвольце пагрэцца і заначаваць...

— Гнаць вас няма куды, спаць няма дзе, а начаваць можна...— сказаў Пятровіч і нэрвова забегавіў па хаце, прымаючы нечаканых і нязнаных гасьцей.

У гэту-ж ноч Пятровіч даведаўся, што прыехаўшыя, гэта і ёсьць тыя самыя людзі, пра якіх вось ужо роўна месяц гавораць усюды, ва ўсіх вёсках. Гавораць розна: са злосьцю і нянавісьцю, з любоўю і павагаю. Чуткі аб пабудаваньні саўгасу на былых землях княжны Іванскай усхвалявалі пасёлкі і хутары, раскінутыя па лясах і далёкія вёскі за непраходнымі балотамі.

Чуткі гэтыя доўга трымаліся, як ранішні густы туман:

— Прыяжджаюць прыказчыкі, зноў будуць будаваць маёнткі. Як толькі пабудуюць—вернецца княжна...

Баптысты хадзілі па вёсках, чыталі па вечарох эвангелье, не прапускаючы выпадку, каб не падкрэсьліць;

— Надыйдзе час і разразіцца неба, расступіцца зямля...

Узмацніліся атакі на адзіны ў сельсавеце колгас. Старшыні напісалі запіску і ноччу пакінулі каля дзвярэй. „Сядзіб не дом. Збірай свае лахманы і выкатвай з вёскі, а то будзе горш“...

А праз некалькі дзён у аднаго з калгаснікаў згарэла хата.

І вось тады некалькі чалавек беднякоў падалі заяву аб выхадзе з калгасу. Беднякі ў сваёй заяве пісалі: „Трэба хутка сеяць, а мы калгасамі займаемся, таму просім выключыць...“

У вёсках нецярпліва чакалі вясны. Чакалі па рознаму, як хто. Калгаснікі чакалі, каб прадэманстраваць сваімі ўласнымі мазалямі права на існаваньне свайго колгасу. Іншыя-ж гаварылі:

— Вясна пакажа. Пажывём—пабачым.

II

Васіль Аляксеевіч ішоў полем, глядзеў на лясы і вымяраў гаспадарчым вокам, якія багацьці ў іх закладзены, аглядаў палі, ліпкае балота пад нагамі і зьдзіўляўся, успамінаючы сваю нядаўнюю работу. Глядзіць на боты, залепленыя гряззю і ўспамінае, як гэтыя-ж ногі хадзілі па паркету павятовага партыйнага камітэту, потым павятовага выканкому, па брудных і цесных пакоях канторы буйнага збожжасаўгасу на сярэдняй Волзе. Вось ён імчыць на кані, па бяскондай раўніне і хтосьці крычыць і махае яму шапкай, да яго вушэй вецер даносіць словы:

— Таварыш дырэктар, да нас заглянеце...

Два месяцы, як Васіль Аляксеевіч і некалькі другіх, ня менш стойкіх і загартаваных людзей, у штаб-хатцы Пятровіча праседжваюць ночы над агаркам сьвечкі.

— Уладзімір Сямёнавіч,—гаворыць Маляўка,—нам патрэбны коні. Ведаеце што, езьце за коньмі.

— Праз некалькі дзён трэба выходзіць у поле...—перапыняе дырэктар і зьвяртаецца да Рудзінскага:

— Як у вас тэхнічныя разьлікі, як баянс рабочай сілы?

Рудзінскі моўчкі падае паперы, у якія праз плячо прагна заглядае Маляўка.

— Няўжо нам патрэбна столькі рабочых?—ускрыквае Васіль Аляксеевіч.

— Плян-жа мы парашылі перавыканаць у два разы. Вы-ж самі казалі, што мы павінны засеяць ня 450, а 900 гэктараў.

— Правільна, правільна,—некалькі раз паўтарае амаль шопатам Маляўка.

Заскрыпелі калёсы па гразкай разьбітай дарозе. Рудзінскі праз ноч адправіўся ў далёкае раку, праз нетры лесу за коньмі.

І вось праходзіць дзень, другі. Над лесам стаіць агністае красавіцкае сонца. Вось-вось трэба выходзіць у поле, трэба пачынаць работы. Высыхаюць лужыны—сохне зямля. Трава прагна цягнецца да сонца, пухнуць почкі—ідзе гарачая пара... Няма Рудзінскага і няма коняў... Вось прыбылі машыны, угнаеньне, насеньне. Ляжаць на складах далёка за лесам, на станцыі баявыя прыпасы бальшавіцкай вясны. Няма коняў... ня ідуць сяляне працаваць...

— Кінуць?—нечакана ўзьнікае ў Васіля Аляксеевіча думка.

„Чыстае поле, ды лес і балота. Ніводнага будынку. Няма коняў, інвэнтару, мала, зусім мала людзей. Няма з кім выходзіць у поле. А вясна ідзе, не чакае маіх рашэньняў... Сталовая—важней за ўсё. Як накарміць людзей? Як выканаць плян будаўніцтва, сяўбы?“

„Кінуць?“

„Але-ж гэта фронт і ня менш важны, чым фронт грамадзянскай вайны. На фронце біўся, на Сярэдняй Волзе будаваў, чаму-ж тут нельга? Бальшавік... Уцячы зможа кожны, а вось паспрабуй узарваць гэту глуш, прывіць у гэтых лясах сапраўднае жыцьцё, узараць, засеяць і зьняць ураджай на пустых, бязродных палёх. Вось тады можна ўцякаць...“

III

На ўскрайку бярозавага гаю стукалі сякеры, зьвінелі і шорхалі пілы. Рэха далёка па лясах разносіла звон. Выраслі першыя будынкі.

— У першую чаргу нам патрэбны сьвірны. Трэба да сяўбы захаваць насеньне, угнаеньне...

— Але, таварыш дырэктар, мы літаральна гніем. Мяне заелі вошы. Я так далей не магу. Патрэбна жыллё,—гаварыў адзіны рабочы. Сустрэўшыся поглядам з Васілём Аляксеевічам, утупіў у зямлю вочы.

— Вы што хочаце ўцякаць?—запытаў як-бы між іншым дырэктар.

— Не, уцякаць нельга... трэба будаваць,—і чалавек схлінуў шы нізка галаву, пашоў кудысьці ў поле на работу...

Наступаў змрок. Пайшлі падзёншчыкі, што будавалі сьвірны. Павольна звярчаліся з поля рабочыя яшчэ нідзе не адзначанага саўгасу „Чырвоны сыяг“.

Андрэй Паўлавіч Тупікаў, былы батрак княжны Іванскай, ішоў па дарозе за плугам і марматаў сабе пад нос нейкую вясёлую песьню. Наблізіўшыся да хаткі Пятровіча, ён раптам змоўк. Успомніў зусім выпадкова пачутыя словы дырэктара „Калі праз тры дні ня будзе гатова памяшканьне, у нас сапсуецца насеньне“. Успомніў і застанавіўся. Потым выпраг коня і пашоў шукаць брата, у мінулым такога-ж батрака, як і сам.

— Мікола, бяры сякеру,—сказаў да брата Андрэй.—Пайдзем.
— Куды, я спаць хачу? Заўтра трэба ўставаць досьвіткам.
— Падзеншчыкі пайшлі... Ноч, глядзі, якая сьветлая. Трэба канчаць будаўніцтва. Пойдзем, прапрацуем да пёўняў, а потым спаць.

Над лесам стаяў поўны, срабрысты месяц і заліваў паляну сьвятлом. Бялелі рыштаваньні, бядела і траслася барада Андрэя. У хаціцы Пятровіча даўно згасла газьніца, спалі моцным сном змораныя людзі.

Мікола нехаця ўзняўся ўгору за братам, нехаця стукнуў сякерай некалькі раз.

— Навошта гэта нам, Андрэй, ці мы горш за другіх?

Андрэй узяў галаву, сякера павісла ў павестры. Хацеў нешта адказаць, але змаўчаў. Раха разьнесла металічны звон сякеры і часьцей на зямлю пасыпаліся трэскі.

Унізе невядома адкуль зьявіўся Пятровіч.

— Андрэй, ты што-ж гэта робіш тут уначы? Спаць трэба. Ці за дзень яшчэ не прапрацаваўся, а?

Андрэй нібы і не пачуў дзедавых слоў. Поплеч-з ім ужо стаяў Мілола. Стукнула бервяно і моцна села ў чашку. Недалёка ад левага кута глянуў месяц у прагаліну. Браты заклаўшы сякеры, узялі бервяно і пачалі цясьліць.

Заскрыпелі дошкі рыштаваньняў — узяліся Пятровіч з сякерай. Ён падышоў да Андрэя, запытаў дзе брусок і стаў вастрыць сякеру.

Лягло першае бервяно. На першае паклалі другое, вырае новы вянок.

Андрэй абціраў буйныя кроплі поту з ілба, потым падумаў за верхавіну бервяно і клаў яго адным канцом на рыштаваньне. Мікола і Пятровіч, стоячы на рыштаваньні, падхоплівалі яго і ўсе трое разам цягнулі бервяно на сьвіран. Зьвінелі сякеры, хуткія рукі насыцілі мох, і бервяно садзілася на прызначанае месца.

Прыклад Андрэя аказаўся дзейсным. Назаўтра на пабудове працавалі ўпецярэх: Мікалаеў Паўло, браты Тупікавы і Хамушкін. Ноччу сьвіран вырастаў на большую колькасьць вяноў, чымся днём.

— А ноч-жа якая маленькая!—адзначаў на сьвітаныні Мікола.

Калі на трэці дзень прышлі цесьляры, стаяў амаль зусім закончаны сьвіран. У той дзень былі паложаны першыя бервенні для пабудовы дамоў і сьвінарнікаў. Адначасова з дамамі для жыльля людзей вырасталі дамы сьветлыя і вялікія для гасьцей, якія павінны былі прыбыць у кастрычніку.

Як прышлі Тупікавы ў саўгас, як яны, два браты, забітыя і цёмныя пастухі, якія праводзілі вясну, лета і восень у полі і зіму на панскіх і кулацкіх кухнях, як яны ператварыліся ў гэроў працы, у шчыра адданных людзей будаўніцтва вялікай фабрыкі мяса?

На гэта пытаньне амаль не адкажа Васіль Аляксеевіч, а толькі скажа:

— Андрэй Паўлавіч у нас зараз старшыня рабочага камітэту. Ён у гаспадарцы, дый наогул ва ўсім ведае ня менш за мяне.—Спытайцеся ў яго,—і хітра ўхмыльнецца.

В. М а л я ў н а
адзін з арганіза-
тараў саўгасу

У л. Рудзінскі адзін з аргані- затараў саўгасу

— Справа вядомая,—гаворыць Андрэй Паўлавіч.—Спачатку не адважваўся пайсьці ў саўгас. Палохалі так і сяк, што, моў, хлеба не дадуць, плаціць ня будуць, памешчыца вернецца. Ды ці мала чаго гаварылі? Але мне надакучыла валэндацца па чужых хатах. Сёньня працуеш у аднаго, заўтра да другога пойдзеш...

— У калгас чаму ня ішоў?

— Які там калгас? Запісываліся і выпісываліся як у загсе. Зараз іншая справа. Гэта ён мяне сюды зацягнуў,—Андрэй кінуў у бок дырэктара.—Прыстаў да мяне: „ты, моў, батрак, ідзі да нас. Будзеш працаваць, скоро кватэру дадуць“. Спадабаўся ён мне вельмі, вось і пайшоў. А потым і брата прывёў і шмат іншых. Вы ведаеце, за што я вас палюбіў, Аляксеевіч?—зьявінуўся нечакана Андрэй да дырэктара.

— Ну, за што?..

І Андрэй раскажаў, як у пачатку вясны дырэктар кідаўся па вёсцы Пацкова, прасіў сялян запрэгчы коняў і перавезьці купленую саўгасам у сельсавеце кулацкую хату для сталовай. Коні, якіх у саўгасе было зусім мала, былі загружаны работай на полі.

Перацягнуць хату трэба было тэрмінова. Заможныя сераднякі, падкулачнікі выходзілі на вуліцу, выслухоўвалі прапанову дырэктара і спраўляліся аб цане.

— Колькі-ж заплаціш?

— Заплачу колькі папросіце, колькі работа каштаваць будзе.

— А ты-б свайго каня ў калёсы запрог, чым раскатаць у сядле, дый перавозіў-бы,—кпілі і сьмяяліся ў бараду баптысты. А за вуглом дадавалі:

— Глядзі, прыткі які. Чым ня ўпраўляючы пан? Розьніца толькі тая, што ўпраўляючы езьдзіў у брычцы, а ён вярхом скача...

Не знайшоўшы падводчыкаў, Аляксеевіч запрог свайго каня ў калёсы і прыехаў з Рудзінскім па хату.

— Вось тады я ўбачыў, што гэта ня белая косць, а такі-ж мужык, як і я, толькі разумней крыху.

IV

На палёх хвалямі разьліваўся ячмень, бушаваў авёс, як мяцеліца.

— А ведаеце, Сямёнавіч, у нас авёс лепш сялянскага,—гаварыў ідучы з натоўпам рабочых дырэктар.—Паглядзеце, колькі тут зерня? Вось я падлічу—34. Які гэта будзе ўраджай з гэктара? Праўда, менш, чым у мяне ў збожжасаўгасе на Сярэдняй Волзе, але добры, вельмі добры для Беларусі.

— Тав. Хамушкін, заўтра выйдзем?—запытаў і чамусьці густа пачырванеў Андрэй Тупікаў.

— Не, Палыч. Мы ўжо сёньня пакажам ўдаль маладзецкую.

На станцыі дэлегацыю чакаў першы пуцілаўскі госьць. Некалькі гадзін таму назад ён грузна зышоў на пляцформу і зраз стаіць, бліскаючы стальлю на сонцы.

Алесь рысьсю падбег да трактара.

— Пасумаваў, нябось без мяне, дарагі—зьявінуўся ён да машыны, нібыта яна чакала іменна яго. Мы цябе, малойчыка, асядлаем, ой як асядлаем! Ну, глядзі, ну глядзі, не падвядзі.

— Наш, з наших матэрыялаў—звярнуўся Алесь да дырэктара. Чаго толькі адно гэта варта?

Алесь вёў трактар. Ззаду ішла дэлегацыя. Ня глядзячы на гарачае надвор'е, дарога ў лесе была гразкая, на кожным кроку сустракаліся ямы. На дарозе заставаўся вялікі след шырокага кола. Першы след першай машыны ў гэтых малавядомых лясках.

Ускраіна напоўнілася шумам. Мікола, брат Андрэя, скакаў пад гармошку. Моладзь з вакольных вёсак прыйшла прыбранай, як на вялікае свята.

* * *

Жнеўяры ішлі навыперадкі з трактарам. Хто раней дойдзе да рэчкі—трактар ці серп? Спаворнічалі паміж сабой вязальшчыкі і сам з сабой спаворнічаў Андрэй Хамушкін.

Калі яшчэ на сялянскіх палёх стаяў няўбраным авёс і толькі пачыналі сеяць на зіму жыта—у саўгасе была ў разгары работа па копцы бульбы.

Сотні жанчын радамі ішлі за бульбакапалкамі. Капалкі выварочвалі зямлю. На чорнай зямлі пералівалася чырвоным і белым колерамі.

— 150 га ў 8 дзён. Амаль дваццаць гектараў у дзень. Дзеўця рабочых на адзін гектар. Норма—дванаццаць,—нейкай тэлеграфнай мовай заяўляе Рудзінскі.

V

У верасні пачалося тое, за што Маляўка, Рудзінскі, браты Тупікавы, Мікалаеў, Паўло Хамушкін у насцілі на бруднай падлозе валяліся месяцамі ў хатцы Пятровіча, мяклі пад дажджом, мерзлі ў сакавіку і гарэлі летам на сонцы.

Месяц назад хатка скончыла сваю гістарычную ролю, адышла на задні плян, яе замянілі новыя, вялікія і сьветлыя пяць дамоў, што, як грыбы ў дажджлівае надвор'е, вырасьлі сярод лесу.

Пад навецямі замест адзін-двух змучаных кляч, стаіць сотня коняў, паўтары сотні кароў, пяць ужо бачыўшых віды трактараў—гасьцей з гораду Леніна. Сёньня прыйшла першая партыя сьвінаматак у тры сотні штук.

Яшчэ задоўга да атрымання гэтых першых гасьцей, былі гатовы сьвінарнікі, падрыхтаваны сьвінары, разьбіты на брыгады, выбраны старэйшыя, і станкі блішчэлі бялізнай, як сьнежны абрус.

Сёньня трактары ўзьнімаюць цаліну, множаць дзесяткі на соткі, упісваюць новыя старонкі ў гісторыю барацьбы калектыву, даводзяць суму да 1.500 га. Гэта—сяўба будучай вясны.

Трыста сьвінаматак павінны ператварыцца да канца гэтага году ў пяцьсот, а потым у тысячу.

1000 сьвінаматак!

— У нас ужо ёсьць свой уласны прырост. Мы зараз маем больш чым 150 парасят, з якіх пала толькі адно,—гаворыць на нарадзе старшы сьвінар Мікола.—Барацьба за тону апаросу—наша першачарговая задача—пакуль што выконваецца з посьпехам.

VI

Мы з Пятровічам ішлі па лесе. Я на станцыю—ён у абыход сваіх лясных багацьцяў.

Пятровіч выцягнуў нагу з балота, чыркнуў запалкай, якую вечер патушыў, ня даўшы разгарэцца. Потым палажыў запалкі ў кішэню і кінуў папяросу.

— У колгасах нашых бываў?

— Не.

— Добрыя колгасы. Нашы трактары ў іх паласуюць зямлю. Іх, брат, у нас цяпер многа—шэсьць. А было?—падумаўшы крыху Пятровіч сам адказаў на сваё пытаньне:

— Нічога ня было,—і радасна расьсьмяяўся.

— Ты ведаеш, як усё гэта пачалося?

— Ведаю, гаварылі.

— У маёй хатцы пачалася ўся гэта завіруха. Ох, колькі нацярпеўся Аляксеевіч. Камень, а не чалавек. Ня трэснуў, ня пусьціў ваду пад сябе. Моцны, ах, які моцны!

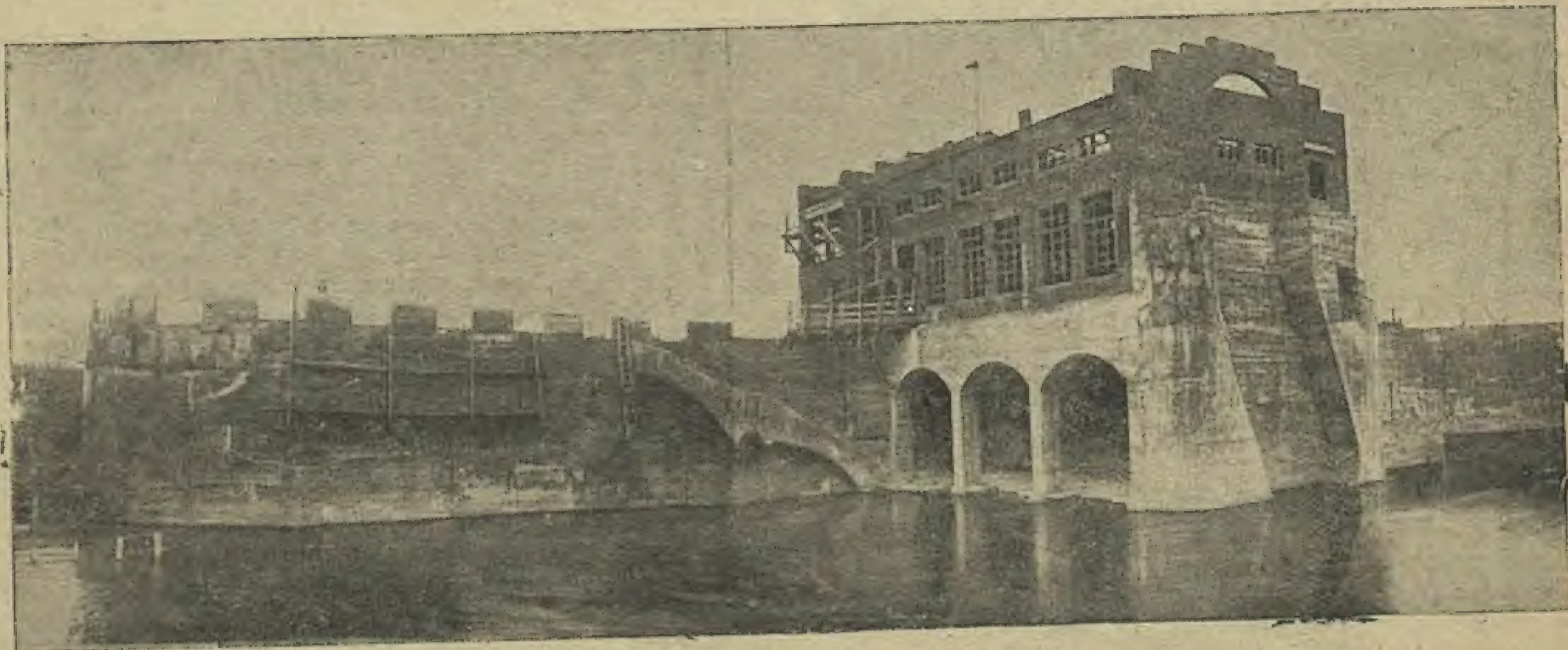
Пятровіч расказаў нам, як у мінулым яму цяжарам была гэта хатка, калёсы, конь і надзел зямлі.

— Зразумей, ня хлушу. Жыву лепш, як раней.

Недзе далёка прасьвісьцеў паравоз і рэхам яму адгукаўся посьвіст ветру.

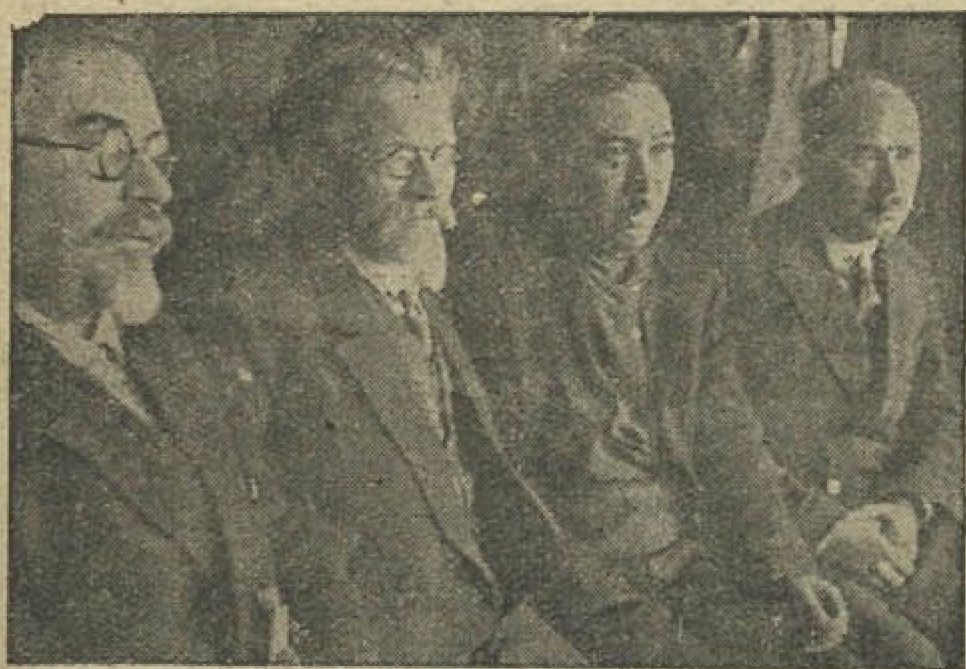
Мы падыходзілі да станцыі, што выглянула з-за зялёнага гаю.

Агульны выгляд Рублёўскай гідрастанцыі!

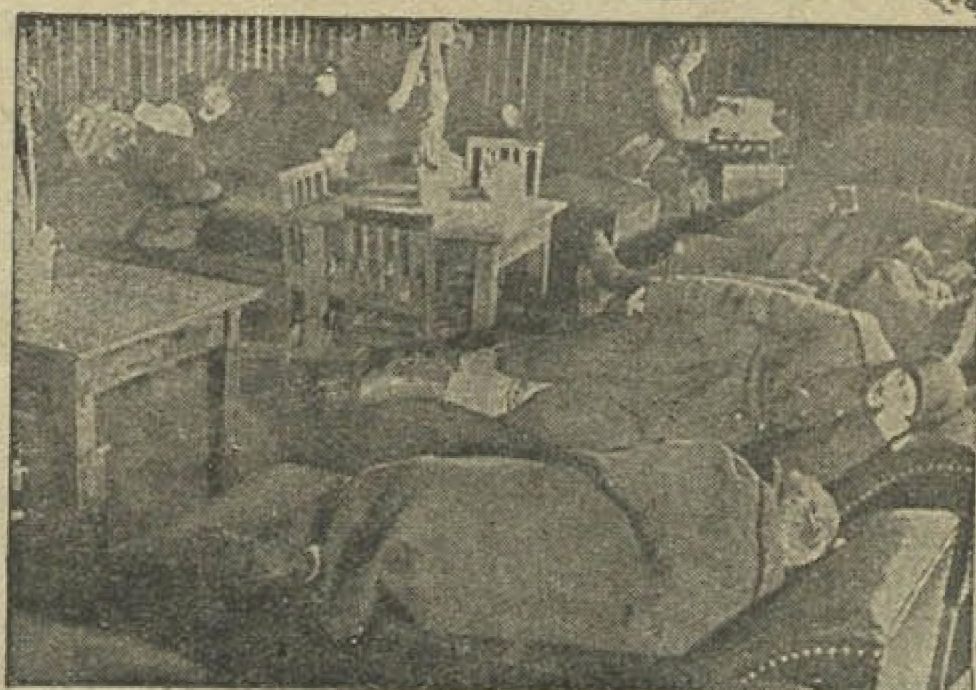

Байцы Армянскэй стралковай дэвізіі на дэманстрацыі ў дзень сьвяткаваньня 11-ай гадавіны Савецкай Арменіі

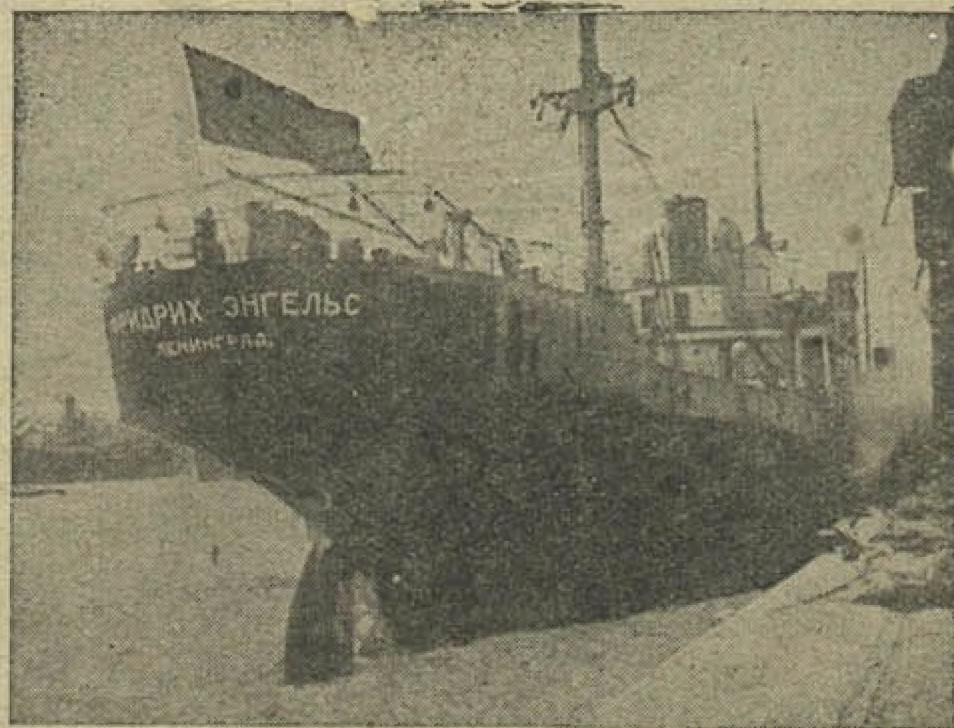
II-я сэсія ЦВК СССР 6-га скліканьня. На здымку: старшыні ЦВК СССР т.т. Калінін, Пятроўскі, Мусабэкаў, Чарвякоў.

Масква. Скончана перабудова памяшканьня Паўночнага вакзала, што значна палепшыла абслугоўваньне пасажыраў. На здымку: пасажыры ў пакоі адпачынку.

Магнітабуд. Электразварка конусаў для домны цэльнага цэху сталёмага.

Ленінград. Новы савецкі лесавоз, пабудаваны паўночнай судабудаўнічай верф'ю.

МІЛЬЯРД НА УЗБРОЕНЬНЕ НІ ЦЕНТА БЕСПРАЦОУНЫМ

1931 год для САСШ з'явіўся годам далейшага паглыблення крызісу. Гаспадарка САСШ працягвала каціцца ўніз, скарачаючы сваю вытворчасць, спыняючы будаўніцтва, выкідваючы ўсё новыя мільёны галодных на

вуліцу. Галодны паход беспрацоўных на Вашынгтон які адбыўся ў першых чыслах сьнежня, выклікаў у радох амэрыканскай буржуазіі злосьць і сполах. Супроць іх былі мобілізаваны вялізныя поліцэйскія

сілы. Буржуазія цікавала беспрацоўных. Гэты паход быў арганізаваны кампартыяй, і цікаваньне беспрацоўных адначасова суправаджалася цікаваньнем і тэрорам супроць кампартыі.

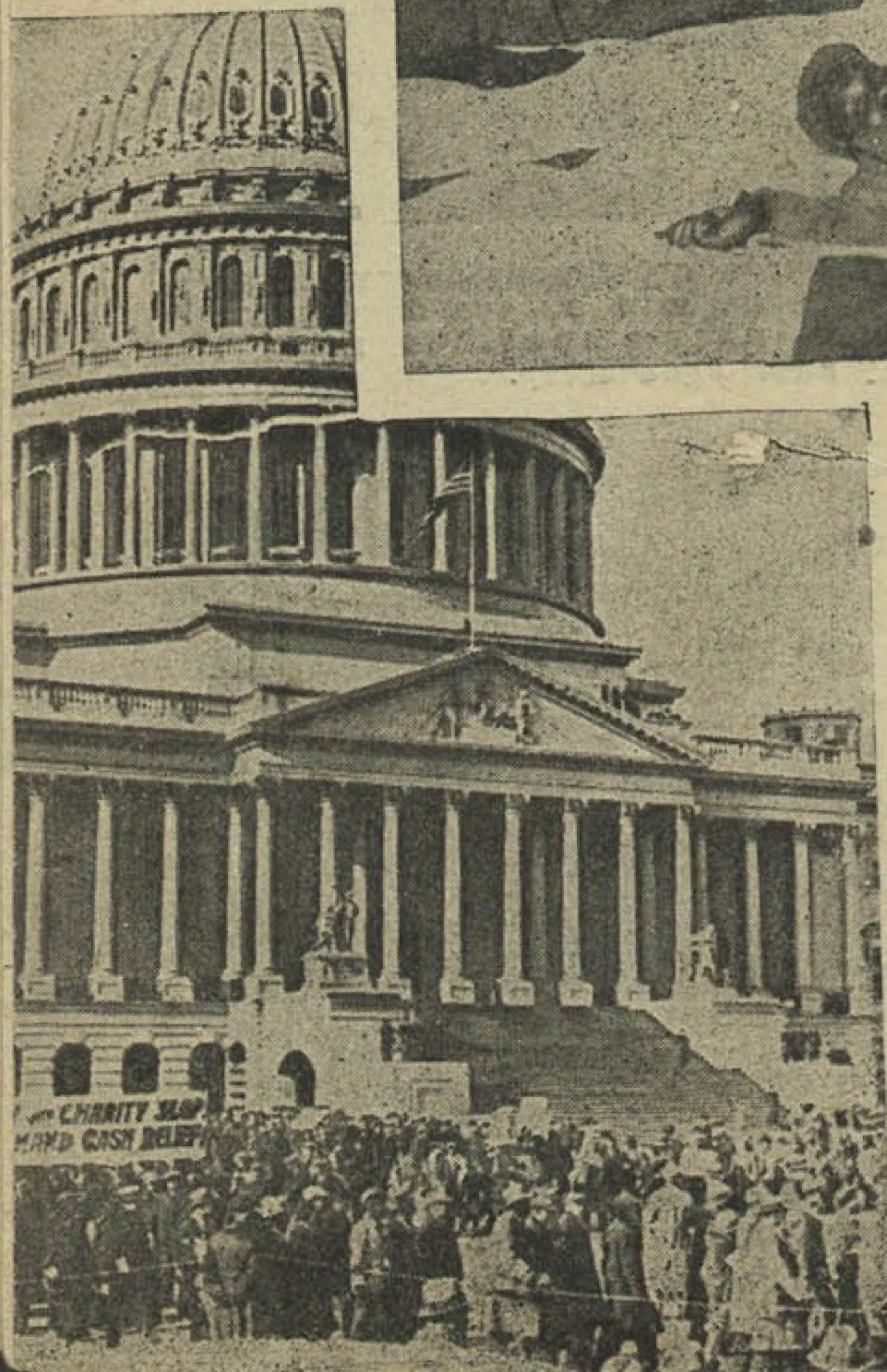
Прадпрыняты ў дэмагагічных мэтах „паход” гандляроў і дробных фабрыкантаў, які меў сваёй задачай мобілізаваць усе сілы амэрыканскай буржуазіі для барацьбы супроць беспрацоўных, супроць рэволюцыйнага рабочага руху, вітаны Гувэрам, не ашукае беспрацоўных. Адначасова з гэтым „паходам” пачаўся паход беспрацоўных Каліфорніі, супроць якога поліцыя пускала ў ход усе, якія ў яе маюцца, сродкі навідзеньня „парадку”.

„Паход” пад кіраўніцтвам сьвяшчэньніка Кокса, з аднаго боку, лістападаўска-сьнежаньскі паход беспрацоўных па Вашынгтон, студзеньскі паход на Сан-Францыско — з другога, сьведчаць аб процэсе дыфэрэнцыяцыі клясавых сіл, які ўвесь час паглыбляецца, сьведчаць аб пачаўшымся згуртаваньні сіл сьвядомага пролетарыяту САСШ вакол кампартыі, а таксама аб узмоцненай дзейнасьці амэрыканскай буржуазіі ў справе стварэньня фашысцкіх арганізацый з „масавай” базай у асобе гандляроў і дробных прадпрыемцаў, якія разарыліся і разараюцца пад уплывам крызісу.

На здымках: зверху — у штаце Оклагема спалілі пшаніцу на карні. Ніжэй—збожжа пакінута сялянамі ў полі. Адзін бушэль пшаніцы каштуе сялянам адзін долар, а цана на рынку—30 цэнтаў.

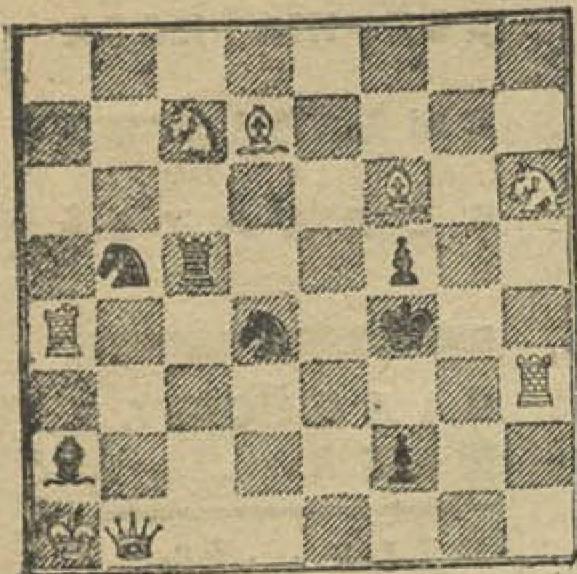
У сярэдзіне: удзельнікі галоднага паходу на чавалі на шляху да Вашынгтону ў розных пустуючых памяшканьнях.

Унізу: удзельнікі галоднага паходу перад будынкам Капітолія. Урад Гувэра ня прыняў дэлегацыі беспрацоўных і загадаў поліцыі разганяць іх.

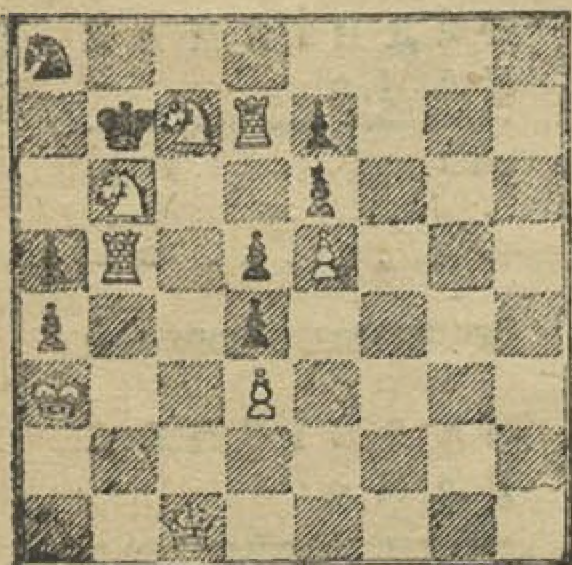
Пад рэдакцыяй Я. Е. КАМЯНЕЦНАГА

Дэвіз „Тракт“

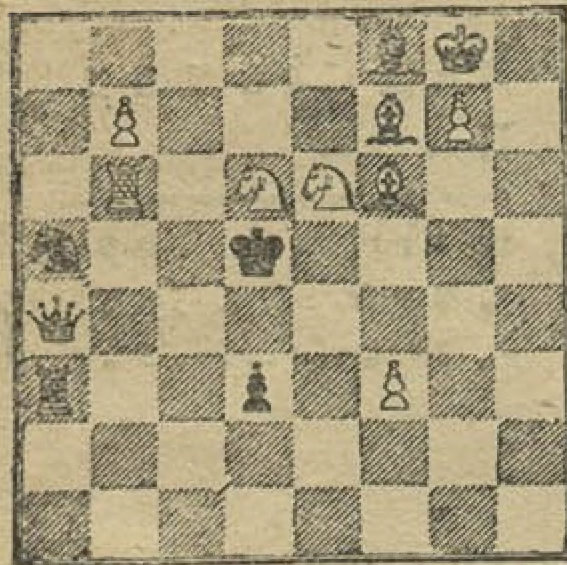
Мат у 2 ходы

Дэвіз „Звезда“

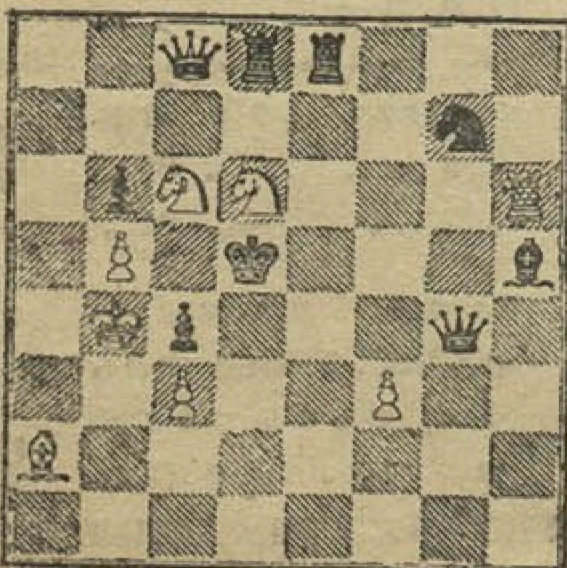
Мат у 3 ходы

Дэвіз „Самалёт“

Мат у 3 ходы

Дэвіз „Motto“

Мат у 3 ходы

СОЦСПАБОРНИЦТВА БССР — ЗАХОДНЯЯ ВОБЛАСЬЦЬ

Фізкультурны рух у Савецкім Саюзе пашыраецца з кожным днём. Фізкультура прасоўваецца і ў саўгасы і колгасы. Шахматы і шашкі — неразрыўная частка фізкультуры — пашыраюцца значна слабей. Гэта становіцца мы павінны ў бліжэйшы час ліквідаваць.

У той час, калі мы маем рэспублікі, вобласці, раёны, гарады, дзе шахматна-шашачная праца стаіць на вышэйшай ступені — вузгорныя ўдарныя шахматна-шашачныя гурткі-брыгады на прадпрыемствах, мы маем і такія раёны, дзе няма ніводнага гуртка, дзе кажуць: „шахматністаў у нас няма“.

Разумеецца такая зьява нікуды ня вартая, але яна застаўляе нас біць трывогу, што ў некаторых мясцох існуе недаацэнка шах.-шаш. працы, што ў некаторых мясцох байкі аб дэградацыі не атрымліваюць патрэбнага адпору.

20 сьнежня ў г. Смаленску заключана ўмова на соцыялістычнае спарторніцтва паміж БССР і Заходняй вобласцю, па выкліку апошняй, на лепшую пастаноўку працы з шахматамі і шашкамі.

Гэта ўмова мае вялікае значэнне як для БССР, так і для Заходняй вобласці.

У БССР за апошні час у сувязі з добрым кіраўніцтвам ВСФКБ і ЦСПСБ мы маем значны зрух у шахматна-шашачнай працы; у Заходняй вобласці з-за адсутнасці кіраўніцтва згубілі той актыў, якой яны мелі 2—3 гады назад.

Аднак нельга гаварыць, што ў БССР на гэтым фронце ўсё добра: ні ўводнай раённай газэце няма друкаваных шах.-шаш. аддзелаў. Не на ўсіх буйнейшых прадпрыемствах маюцца шахматна-шаш. гурткі, няма гурткоў у колгасах і саўгасах.

Умовай ахоплены ўсе галіны шах.-шаш. працы. З боку БССР умову падпісала менская каманда шахматыстаў, у складзе т. т. Мазэля І., Верасава, Насцюшонка, Камянецкага, Майзэля Ю., Мазэля Л., Гаві і Кейлеса, якая 20-га і 21 сьнежня з'іграла матч з Смаленскам.

Вынік гэтага матчу сьведчыць аб тым, што ўзровень ігры менскіх шахматыстаў значна ўзрос. Смаленчане, якія ў 1927 г. выйгралі ў Менска з перавагай на ачко, прайгралі гэты матч з вынікам — 14 + 2. Вынікі па дошкам наступныя:

№ дошкі	М Е Н С К	Вынік	№ дошкі	С М А Л Е Н С К	Вынік
1.	Мазэль	11	1.	Ушакоў	00
2.	Верасаў	11	2.	Кавалеўскі	00
3.	Ю. Майзэль	1½	3.	Аглаблін	0½
4.	Насцюшонка	11	4.	Гізе	00
5.	Гаві	11	5.	Каплаў	00
6.	Л. Майзэль	½0	6.	Шырокаў	½1
7.	Камянецкі	11	7.	Сініцкі і Штэйнбух	00
8.	Кейлес	11	8.	Левіто	00
	Разам	+ 14		Разам	+ 2

Комэнтары не патрэбны: вынік сам за сябе кажа, што сіла менскіх шахматыстаў даволі значная.

Трэба зазначыць, што прайгрыш Майзэля, атрымаўся з-за няправільнага ходу гадзінніка.

РАЗ'ВЯЗКІ ШАХМАТНЫХ ЗАДАЧ

(„Чырвоная Беларусь“ № 16)

ЗАДАЧА № 9

Дэвіз „Піонэрская“

(3 ладзідзёй b6 на b5)

1. f2—f3! пагражае 2. d3—d4×

Галоўны варыант 1... Kf6—d5, 2. Фс4—e4× з раз'вязваньнем чорнай пешкі і белага фэрзя ўтварае вельмі добрае ўражаньне. Да яго дабаўлен 2 варыант з раз'вязваньнем б. фэрзя і блакіраваньнем.

1. ... d6—d5, 2. Фс4:f4×. Ня дрэнны і астатнія ігры:

1. ... f4:g3, 2. f3—f4×

1. ... Ch2—g1, 2. g3:f4; 1. ... Kg7—f5, 2. Kh6—f7×

ЗАДАЧА № 10

Дэвіз „14 кастрычнік“

1. Сс8—g4! пагражае 2. g2—g3×
1. ... Фс4—d3+ 2. Kd6—b5×!
1. ... Фс4:f3, 2. Kd6—f7×!
1. ... Cd4:f2, 2. Kd6—f5×!

Гэта задача праводзіць навішнюю ідэю „комбінацыі ў спробах“. Чаму, скажэце, нельга на 1. ... Фе4—d3 шах адказваць, 2. Kd6—c4.

— Таму што звязаны слон чорных, пасля такога ходу будзе раз'вязан і сумее згуляць 2. ... Cd4—e5 і мата „нет как нет“.

А таму нельга на 1. ... Фе4:f3 адказваць 2. Kd6—e4! на 1. ... Cd4:f2, 2. Kd6—c4 з-за 2. ... Фе4—e5.

Цікава!

1540-24 ба

АДКРЫТА ПАДПІСКА на ўсе ЧАСОПІСЫ

Цана 15 кап.

МАЛАДНЯК

Орган Бел'АПП'у. Штомесячны літаратурны, мастацкі і крытычны часопіс

„МАЛАДНЯК“ 12 нумароў у год

Часопіс „Маладняк“ на сваіх старонках друкуе лепшыя творы пролетарскае літаратуры

ПОЛЫМЯ

Орган Беларускай федэрацыі аб'яднаньняў савецкіх пісьменьнікаў

„ПОЛЫМЯ“ 12 нумароў у год

„Полымя“ знаёміць з дасягненьнямі мастацкай літаратуры і дасягненьнямі літаратуры іншых народаў

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

Масавы ілюстраваны двухтыднёвы часопіс

„ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“ 24 нумары у год

„Чырвоная Беларусь“ праз мастацкае слова і малюнак ілюструе рост і разьвіцьцё сацыялістычнага будаўніцтва БССР і ўсяго Савецкага Саюзу

КОМУНІСТЫЧНАЕ ВЫХАВАНЬНЕ

Орган НКА і ЦП Саюзу прадазьветы

„КОМУНІСТЫЧНАЕ ВЫХАВАНЬНЕ“ 12 нумароў у год

Часопіс асьвятляе ход практычнай рэалізацыі пастановы ЦК УсёКП(б) і ЦК КП(б)Б аб пачатковай і сярэдняй школе. „Ком. Выхаваньне“ асьвятляе пытаньні політэхнізацыі школ і ўсенавучу, ліквідацыі няпісьменнасьці, работы політасьветных устаноў. Шырока асьвятляе пытаньне мэтодычнай работы школ і аказвае практычную дапамогу настаўніцтву; асьвятляе і падагульвае вопыт і практыку работы ўзорных школ

КНІГА МАСАМ

Орган Дзяржаўнага Выдавецтва Беларусі Беларускай кніжнай палаты

„КНІГА МАСАМ“ 12 нумароў у год

„Кніга Масам“ дае дасканалыя ацэнкі ўсёй выходзячай з друку прадукцыі выдавецтваў БССР. Раіць чытачу, што чытаць, дае рэкамендацыйныя сьпісы і ставіць пытаньні бібліотэчнай і выдавецкай справы, дапамагае маладым аўтарам, разьлічана на кніжных работнікаў, бібліотэкараў, настаўнікаў і наогул працаўнікоў культурнай рэвалюцыі. Кожны нумар яшчэ будзе мець дадаткі: рэкамендацыйны бюлетэнь бібліографічнага бюро Белдзяржбібліятэкі і летаніс друку БССР

ДЗЯРЖАЎНАГА
ВЫДАВЕЦТВА
БЕЛАРУСІ

ПАДПІСНАЯ
ЦАНА

на 1 год . . . 6 р. — н.
„ 6 мес. . . 3 „ — „
„ 3 „ . . . 1 „ 50 „

ПАДПІСНАЯ
ЦАНА

на 1 год . . . 12 р.
„ 6 мес. . . 6 „
„ 3 „ . . . 3 „

ПАДПІСНАЯ
ЦАНА

на 1 год . . . 3 р. — н.
„ 6 мес. . . 1 „ 50 „
„ 3 „ . . . — „ 75 „

ПАДПІСНАЯ
ЦАНА

на 1 год . . . 8 р.
„ 6 мес. . . 4 „
„ 3 „ . . . 2 „

ПАДПІСНАЯ
ЦАНА

на 1 год. . . 3 р. 60 н.
„ 6 мес. . . 1 „ 80 „
„ 3 „ . . . — „ 90 „

Летаніс і рэкамендацыйны бюлетэнь (без часопісу)
на 1 год . . . 2 р. 50 н.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: усімі гарбюро і райбюро Саюздруку, паштовымі агенцтвамі і лістаносцамі, усімі кнігарнямі Дзяржаўнага Выдавецтва Беларусі і яго ўпаўнаважаным;